ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก

ปริญญานิพนธ์

ของ

สมศรี บุญอรุณรักษา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศนา ทองภักดี)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศนา ทองภักดี)

..... กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 8 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ทัศนา ทองภักดี กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ กรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้คำปรึกษาพร้อมทั้งแนวคิดและข้อเสนอแนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธ์มณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่กัลลิสต์ มากสกุล และคุณแม่เชลียง เวชยันต์ มหาธิการิณี คณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาและสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วีระ สุภากิจ ซิสเตอร์สมจิตร์ ทรัพย์อัประไมย และซิสเตอร์กาญจนา สิงห์สา ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนกุหลาบวิทยา โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ โรงเรียนพระหฤทัยเชียงใหม่ โรงเรียนโยนออฟอาร์ค โรงเรียนราษฎร์บำรุงศิลป์ ที่ได้กรุณาให้ความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณพี่ และเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ

ผลความดีของการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแด่คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง ผู้มีพระคุณทุกท่าน และซิสเตอร์คณะพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้ความรักความห่วงใยและกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สมศรี บุญอรุณรักษา

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก

บทคัดย่อ

ของ

สมศรี บุญอรุณรักษา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2539

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาและเปรียบเทียบตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก โดยจำแนกตามตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้นประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเครือคาทอลิก ปีการศึกษา 2538 จำนวน 1,808 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการปรับตัว แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ Pearson Product Moment, t - test, F - test และ Discriminant Analysis

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ และสถานที่ตั้งของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้นประเภทของโรงเรียน ศาสนา และภูมิหลังของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนชายและหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

4. นักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนชายล้วน มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

5. นักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนหญิงล้วน มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

6. นักเรียนที่นับถือศาสนาต่างกัน มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

7. นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมในโรงเรียนต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

8. นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

9. นักเรียนที่มีภูมิหลังของครอบครัวต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

10. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและโรงเรียนที่ตั้งอยู่ต่างจังหวัดมีการปรับตัวต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

11. ตัวแปรด้านอัตมโนทัศน์ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพศ ศาสนา สถานที่ตั้งของโรงเรียน และภูมิหลังของครอบครัวส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ส่วนตัวแปรด้านระดับชั้นและประเภทของโรงเรียนไม่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก

VARIABLES RELATED T0 ADJUSTMENT OF THE CATHOLIC LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

AN ABSTRACT

B Y

SOMSRI BUNARUNRAKSA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the

Master of Education degree in Educational Psychology

at Srinakharinwirot University

May 1996

The purpore of this study was to investigate variables which effect adjustment of the junior secondary Catholic school students by comparison of gender, school level, school style, religion, school evironment, self-concept, family condition and school location. The sample are 1808 junior secondary school level students of Catholic school in academic year 1995. The instruments are the questionaires of which measure adjustment, school environment and self-concept. Pearson Product Moment Correlation, t - test, F - test and Discriminant Analysis were used for data analysis.

The major result were as follows:

1. There was significantly correlation of adjustment of the student of the student among school environment, self-concept and school location at .001 level, but there was correlation among school style, religion, and family condition.

2. There was no significantly difference of adjustment between boys and girls.

3. There was no significant difference of adjustment among Mathayom Suksa I, Mathayom Suksa II, and Mathayom Suksa III.

4. There was no significantly difference of boys' adjustment between Boy School and Co-education School.

5 There was no significantly differece of girls' adjustment between Girl School and Co-education School.

6. There was no significantly difference among the students of each religion.

7. There was significantly of adjustment among the students of difference school environment at .001 level.

8. There was significantly difference of adjustment among the students who have difference self - concept at .001 level.

9. There was signicantly difference of adjustment among the students who come from the different family condition at .001 level.

10. There was significantly difference of adjustment of the students between the schools in Bangkok and country at .001 level.

11. The variables of self-concept, school condition, gender, religion, school location and family condition effect adjustment of the students. The variables of school level and school style do not effect adjustment of the students.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว	9
	ความหมายของการปรับตัว	9
	สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว	13
	ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้	15
	ประเภทของการปรับตัว	18
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัว	20
	งานวิจัยเรื่องเพศและการปรับตัว	20
	งานวิจัยเรื่องระดับชั้นและการปรับตัว	23
	งานวิจัยเรื่องประเภทของโรงเรียนและการปรับตัว	26
	งานวิจัยเรื่องศาสนาและการปรับตัว	27
	งานวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการปรับตัว	27
	งานวิจัยเรื่องอัตมโนทัศน์และการปรับตัว	29
	งานวิจัยเรื่องภูมิหลังทางครอบครัวและการปรับตัว	30
	งานวิจัยเรื่องสถานที่ตั้งของโรงเรียนและการปรับตัว	33

บทที่ หน้า

3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 35
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง..... 35
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 37
วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ..... 37
การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 43
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 43
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 43

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 47
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 49

5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 66
บทย่อ..... 66
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า..... 66
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า..... 66
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า..... 67
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 67
การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 68
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 68
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 69
อภิปรายผลการศึกษา..... 70
ข้อเสนอแนะ..... 76

บรรณานุกรม..... 77
ภาคผนวก..... 86
ประวัติย่อผู้วิจัย..... 104

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 36

2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก 49

3 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียนกับคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว..... 51

4 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนักเรียนชายและหญิง..... 52

5 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนชายล้วนและนักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา..... 52

6 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนหญิงล้วนและนักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา..... 53

7 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ระหว่างนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี..... 53

8 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ระหว่างนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองทางบวกและทางลบ..... 54

9 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ระหว่างนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด..... 55

10 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3..... 56

11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์และศาสนาอื่น ๆ..... 57

12 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีภูมิหลังทางครอบครัวต่างกัน..... 58

13 แสดงการเปรียบเทียบการปรับตัวของนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม บิดาและมารดาถึงแก่กรรม..... 59

ตาราง หน้า

14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละตัวแปร 60
15 แสดงตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ และค่า partial F ของตัวแปรที่ได้รับเลือก เข้าสมการ 62
16 แสดงค่าสัมประสิทธิ์จำแนกตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ 63
17 แสดงค่าสถิติทดสอบความมีนัยสำคัญของสมการจำแนกกลุ่ม 63
18 แสดงตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการ 64
19 ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน 65
20 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามการปรับตัว 98
21 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถาม สภาพแวดล้อมในโรงเรียน 101
22 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ 103

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การที่มนุษย์เราสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นสุขและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าได้นั้น มนุษย์ต้องอาศัยการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ดังที่ จรรจา สุวรรณฑัต (2535 : 217) กล่าวว่า สภาพสังคมไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนมีความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาต่างๆ ได้ทำให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างความเจริญทางด้านวัตถุกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ความไม่สอดคล้องระหว่างการพัฒนาทางด้านวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ และพฤติกรรมนี้เองเป็นเหตุสำคัญทำให้เกิดปัญหาและความสับสนวุ่นวายในสังคม เช่น การปรับตัว สุขภาพจิต การล้มเหลวในการทำงาน การเบี่ยงเบนทางพฤติกรรม การกระทำผิดทางศีลธรรมและกฎหมายบ้านเมืองอาชญากรรมไปจนถึงสิ่งแวดล้อม

ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ทำให้บุคคลและสังคมปรับตัวตามไม่ทัน (แผนการศึกษาชาติ. 2535 : ความนำ) ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของผู้คนพลเมืองนับแต่เด็กเล็ก เด็กโต คนหนุ่ม คนสาว และแม้แต่ผู้ใหญ่เองก็ปรับตัวตามสภาพแวดล้อมใหม่แทบไม่ทัน ผู้ที่ปรับตัวไม่สำเร็จหรือประสบความล้มเหลวในการปรับตัวจำนวนไม่น้อยเลย ที่กลายเป็นโรคประสาทโรคจิตไปในที่สุด (นิภา นิธยายน. 2530 : 12-13) แต่ถ้าบุคคลนั้นปรับตัวเองแล้วและสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข แสดงว่าบุคคลนั้นมีสุขภาพจิตดี (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 69) โดยปกติสภาพความยุ่งยากจากการปรับตัวเกิดขึ้นได้ทุกขณะ กับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่พบกับความวุ่นวาย ความเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจกระทันหัน เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ (เอื้ออารี พงศ์อิศวรานันท์. 2529 : 114) จะเป็นเด็กก็ไม่ใช่ เพราะรูปร่างโตเกินกว่าจะเทียบกับเด็กได้ จะเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่เชิงเพราะยังไม่เจริญพอที่ผู้ใหญ่จะลงมติยอมรับเข้าอยู่ในพวกเดียวกับเขา ดังนั้น วัยนี้จึงเป็นวัยที่มีปัญหามาก เป็นวัยที่มีความคิดและอารมณ์แปรปรวนมากที่สุดชอบทำอะไรในสิ่งที่ท้าทายและต้องการความเป็นส่วนตัว (วันเพ็ญ บุญประกอบ. 2532 : 18)

เป็นวัยที่แสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ให้แก่ตัวของตัวเอง จนทำให้บางครั้งรู้สึกวิตกเคร่งเครียดหรือผิดหวัง ท้อแท้ รู้สึกว้าวุ่นใจเกี่ยวกับฐานะหรือบทบาทของตนในชีวิต เช่น จะทำอะไร จะเรียนอะไร หรือเลือกอาชีพอะไร

นักเรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีอายุระหว่าง 13-16 ปี จึงเป็นช่วงที่อยู่ในวัยซึ่งต้องปรับตัวและมีปัญหามาก เพราะเป็นช่วงระยะเวลาที่คนเราดิ้นรนต่อสู้เพื่อการเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว (นิภา นิธยายน. 2530 : 17) ซึ่งศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 74) ระบุว่าวัยรุ่นโดยทั่วๆ ไปมีช่วงอายุ 13-20 ปี ในปี ค.ศ. 1954 แชนเดอร์สัน (Sanderson. 1954 : 290) ได้จำแนกปัญหาที่นักเรียนเผชิญจากมากไปหาน้อย โดยในอันดับแรก คือ ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับการเรียน ปัญหาการศึกษาต่อ ปัญหาด้านอาชีพ ปัญหาการเข้าสังคม ปัญหาด้านการเงินและการทำงาน ปัญหาด้านหลักสูตรและการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับยุวดี เทียรฆประสิทธิ์ (2536 : 134) ที่กล่าวว่า ปัญหาด้านการเรียนก็เป็นปัญหาหนักอย่างหนึ่งสำหรับเด็กวัยรุ่น ทั้งนี้เพราะการเรียนในระดับมัธยมศึกษา ไม่ว่าสายสามัญ หรือสายอาชีพจะมีความยากและลึกซึ้งเพิ่มขึ้น เด็กวัยรุ่นจะต้องใช้ความพยายามมากกว่าเมื่อเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เด็กวัยรุ่นจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียน กลัวการสอบ กลัวความล้มเหลวทางการเรียน เพราะการเรียนในระดับนี้มีเนื้อหาวิชา ระเบียบวินัย หลักสูตร สภาพภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน การคบเพื่อน ครู ฯลฯ แตกต่างไปจากเดิมมาก ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความสามารถในการปรับตัว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของนักเรียนในการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ดังที่กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 176) ได้ศึกษาพบว่าเด็กคนใดก็ตามถ้าประสบปัญหาด้านการปรับตัวแล้ว มักจะประสบปัญหาด้านการเรียนด้วย การขัดแย้งกันภายในกลุ่มทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิลล์ (Gill. 1962 : 144 - 149) ที่ศึกษาถึงอิทธิพลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อสภาพปัญหาของเด็ก พบว่า เด็กที่เรียนดีจะมีปัญหาด้านการปรับตัวน้อยกว่าเด็กที่เรียนอ่อน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มที่เรียนอ่อนด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องการปรับตัวเป็นปัญหาที่ต้องคำนึงถึงอยู่มากในสังคมปัจจุบัน เพราะถ้าวัยรุ่นมีการปรับตัวไม่ดีนอกจากจะเป็นวัยรุ่นเกเรแล้ว ยังเป็นปัญหาต่อสังคมต่อไปอีกด้วย และถ้าวัยรุ่นเหล่านี้ไม่ได้รับการแนะนำหรือแก้ไขก็ย่อมจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีไม่ได้ ดังนั้น บุคคลที่เกี่ยวข้องหรืออยู่รอบข้างจึงมีบทบาทสำคัญต่อวัยรุ่นในการให้ความช่วยเหลือโดยเฉพาะวัยรุ่นที่อยู่ในโรงเรียนนั้น ย่อมต้องตกเป็นหน้าที่ของครูในการแนะแนว และให้ความรู้ทางวิชาการอย่างถูกต้อง เพื่อช่วยให้วัยรุ่นมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อน และบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข ดังที่เชอร์ทเชอร์และปีเตอร์ส (Shertzer and Peters. 1965 : 263) กล่าวว่า ชีวิตในโรงเรียนเป็นระยะ

หนึ่งของการส่งสริมสุขภาพ และการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ให้เจริญงอกงามซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายของการแนะแนว ที่จะมุ่งช่วยผู้มีปัญหาต่างๆ ให้รู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบดูแลให้การอบรมนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเครือคาทอลิก ทั้งโรงเรียนประเภทสหศึกษา โรงเรียนชายล้วนและโรงเรียนหญิงล้วน จาการสำรวจเบื้องต้นโดยสอบถามจาก ครูฝ่ายปกครองและครูผู้สอน พบว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีปัญหาการปรับตัวในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ขาดความรับผิดชอบ มีปัญหาในการเรียน ชอบฝ่าฝืนระเบียบวินัย ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ไม่มีเหตุผล ชอบวิพากษ์วิจารณ์ และจากการสอบถามจากครูแนะแนว และครูผู้สอน พบว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 961 คน มีปัญหาการปรับตัว 375 คน คิดเป็นร้อยละ 39 โดยแยกเป็นระดับชั้นได้ดังต่อไปนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 310 คน มีปัญหาการปรับตัว 111 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 331 คน มีปัญหาการปรับตัว 122 คน คิดเป็นร้อยละ 37 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 320 คน มีปัญหาการปรับตัว 140 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมี ความประสงค์ที่จะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก เพื่อเป็นข้อมูลที่จะช่วยนักเรียนให้สามารถปรับตัวเองได้ สามารถอยู่อย่างมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเพื่อเป็นการสนองนโยบายของสถาบัน ในการเร่งส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองอย่างที่เป็นอยู่ เห็นคุณค่าของตนเอง มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างดี และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพเยาวชนของไทยให้ดีขึ้น

<u>ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า</u>

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียนกับการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

<u>สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า</u>

1. ตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. นักเรียนชายและหญิงมีการปรับตัวแตกต่างกัน

3. นักเรียนระดับชั้นต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

4. นักเรียนชาย ที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนชายล้วน มีการปรับตัวแตกต่างกัน

5. นักเรียนหญิง ที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนหญิงล้วน มีการปรับตัวแตกต่างกัน

6. นักเรียนที่นับถือศาสนาต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

7. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

8. นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

9. นักเรียนที่มีภูมิหลังของครอบครัวต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน

10. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ต่างจังหวัดมีการปรับตัวแตกต่างกัน

11. ตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัว

<u>ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า</u>

เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก ได้ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำไปหาทางช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีปัญหาการปรับตัวได้ตรงกับสภาพปัญหาที่แท้จริง และเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

<u>ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า</u>

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก ปีการศึกษา 2538 ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 4,372 คน เป็นชาย 1,676 คน และนักเรียนหญิง 2,696 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเครือคาทอลิก ปีการศึกษา 2538 ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 1,808 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 908 คน และนักเรียนหญิง 900 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า ได้แก่

1. เพศ ได้แก่ เพศชายและหญิง
2. ระดับชั้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. ประเภทของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนหญิงล้วนและโรงเรียนชายล้วน
4. ศาสนา ได้แก่ พุทธศาสนา คริสตศาสนา และศาสนาอื่นๆ
5. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน
6. อัตมโนทัศน์
7. ภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต และทั้งบิดามารดาเสียชีวิต
8. สถานที่ตั้งของโรงเรียน ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด
9. การปรับตัว

<u>นิยามศัพท์เฉพาะ</u>

1. การปรับตัว หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่มีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม โดยปราศจากความคับข้องใจ ความขัดแย้งในใจ และความวิตกกังวลเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ในที่นี้ ผู้วิจัยแบ่งการปรับตัวออกเป็น 7 ด้าน คือ

1.1 ด้านสุขภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกาย (Health and Physical Development) หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนถึงการรักษาอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายให้เป็นปกติแข็งแรงและยอมรับพัฒนาการทางกายของตนเอง

1.2 ด้านโรงเรียน (School) หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนถึงสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ทัศนคติ ความรู้สึกเกี่ยวกับโรงเรียนของนักเรียน

1.3 ด้านบ้านและครอบครัว(Home and Family) หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนถึงสภาพแวดล้อมในครอบครัว สมาชิกมีความสัมพันธ์ สามัคคี เอาใจใส่และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.4 ด้านการเงิน การงาน และอนาคต (Money, Work, the Future) หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนถึงด้านการจับจ่ายใช้สอยเงิน ความคิดคำนึงเกี่ยวกับการศึกษา

1.5 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งชายและหญิง (Boy and Girl Relation) หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการแสดงออกถึงด้านการทำงานหรือการสังสรรค์กับเพื่อนทั้งเพศเดียวกัน และต่างเพศ

1.6 ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยทั่วไป (Relation to People in General) หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนถึงด้านการติดต่อประสานงาน เข้าร่วมกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป ตลอดจนทัศนคติต่อผู้อื่น

1.7 ด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง (Self-Centered Concerns) หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนถึงทัศนคติ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง

2. โรงเรียนคาทอลิก หมายถึง โรงเรียนเอกชนฝ่ายคริสตศาสนา นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งได้รับการรับรองจากสภาการศึกษาคาทอลิก และเป็นโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง โรงเรียนที่คณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการบริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 โรงเรียนหญิงล้วน ได้แก่ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนพระหฤทัยเชียงใหม่ โรงเรียนอรุโณทัย โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา

2.2 โรงเรียนชายล้วน ได้แก่ โรงเรียนกุหลาบวิทยา โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์

2.3 โรงเรียนสหศึกษา ได้แก่ โรงเรียนโยนออฟอาร์ค โรงเรียนราษฎร์บำรุงศิลป์ โรงรียนพระหฤทัยสวรรคโลก โรงเรียนแม่พระประจักษ์ สองพี่น้อง โรงเรียนเรืองวิทย์พระหฤทัย โรงเรียนสามัคคีสงเคราะห์ โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา โรงเรียนราฟาแอล โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ

โรงเรียนแสงทองวิทยา โรงเรียนแม่พระฟาติมา โรงเรียนประชานารถ โรงธียนแม่พระประจักษ์ โรงเรียนดาราสมุทร โรงเรียนพระวิสุทธิวงส์ โรงเรียนเซนต์เทเรซา โรงเรียนอันนาลัย ท่าจีน โรงเรียนมาเรียลัย โรงเรียนตรีมิตรวิทยา โรงเรียนนักบุญเปโตร โรงเรียนประสาทศิลป์ โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์ โรงเรียนมารีสวรรค์ โรงเรียนพระวรสาร โรงเรียนมาลาสวรรค์ โรงเรียนสิงห์ประสาทวิทยา โรงเรียนไตรราชวิทยา โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนเวศม์ เป็นต้น

3. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆ ในโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้จำแนกสภาพแวดล้อมในโรงเรียนออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

3.1 สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

3.1.1 การสอนของครู ได้แก่ ครูสอนไม่เข้าใจ ครูสอนเร็ว ครูมุ่งแต่สอนโดยไม่ซักถามนักเรียน ครูให้จดงานมากเกินไป ครูสอนไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน ครูไม่ทบทวนบทเรียนให้ครูพูดเสียงเบา และครูบางคนเจ้าระเบียบ

3.1.2 การมอบหมายงานและการบ้าน ได้แก่ ครูให้การบ้านหรือแบบฝึกหัดมากเกินไป ครูอธิบายงานหรือการบ้านไม่ชัดเจน และครูไม่ตรวจการบ้าน

3.1.3 บรรยากาศการเรียนการสอน ได้แก่ เพื่อนๆ ในห้องชอบคุยและเล่นกัน ครูขาดสอนบ่อย ๆ ครูสนใจแต่นักเรียนที่เรียนดี กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่น่าสนใจ ครูไม่ให้ความใกล้ชิดและเป็นกันเอง อากาศในห้องร้อนอบอ้าว สภาพห้องเรียนไม่มีความเป็นระเบียบ และครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม

3.2 สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

3.2.1 ระเบียบวินัยของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเข้าเร็วเกินไป ฝ่ายปกครองเข้มงวดจนนักเรียนไม่สามารถปรับตัวได้ และพิจารณาการลงโทษนักเรียนโดยไม่มีหลักเกณฑ์

3.2.2 ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ขาดห้องปฏิบัติการต่างๆ บริเวณโรงเรียนคับแคบ ไม่มีที่พักผ่อนหย่อนใจ ห้องน้ำไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน อาคารเรียนไม่แข็งแรง บริเวณโรงเรียนไม่สะอาดเท่าที่ควร สนามเล่นไม่เพียงพอ

3.2.3 ด้านจริยธรรม ได้แก่ ครูและนักเรียนขาดคุณธรรมต่างๆ โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญในการส่งเสริมจริยธรรม

4. อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเองในด้านต่างๆ ได้แก่ รูปร่างลักษณะ ความสามารถ คุณค่าของตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 รูปร่างลักษณะ ได้แก่ การรู้สึกนึกคิดที่นักเรียนมีต่อตนเอง ในด้านรูปร่าง หน้าตา น้ำหนัก ส่วนสูง ทรวดทรง อิริยาบถต่าง ๆ และการแต่งกาย

4.2 ความสามารถ ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตัวเองในการแสดงความสามารถ ด้านการเรียน และการทำงาน

4.3 คุณค่าของตนเอง ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดในการประเมินค่าของตนเอง ในด้านการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในด้านความสัมพันธ์ การทำงานร่วมกัน และการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
   - 1.1 ความหมายของการปรับตัว
   - 1.2 สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว
   - 1.3 ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้
   - 1.4 ประเภทของการปรับตัว
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัว
   - 2.1 งานวิจัยเรื่องเพศและการปรับตัว
   - 2.2 งานวิจัยเรื่องระดับชั้นและการปรับตัว
   - 2.3 งานวิจัยเรื่องประเภทของโรงเรียนและการปรับตัว
   - 2.4 งานวิจัยเรื่องศาสนาและการปรับตัว
   - 2.5 งานวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการปรับตัว
   - 2.6 งานวิจัยเรื่องอัตมโนทัศน์และการปรับตัว
   - 2.7 งานวิจัยเรื่องภูมิหลังของครอบครัวและการปรับตัว
   - 2.8 งานวิจัยเรื่องสถานที่ตั้งของโรงเรียนและการปรับตัว

1. <u>เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว</u>

1.1 ความหมายของการปรับตัว

การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่ปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้น จะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ (Colemen and Hammen. 1981 : 109)

วอร์เชล (Worchel. 1989 : 6) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัวเป็นการเผชิญกับตนเอง กับสภาพแวดล้อม กับบุคคลที่เราพบปะในแต่ละวัน การปรับตัวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน กล่าวคือ ต้องประกอบไปด้วย

1. การเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และสภาพแวดล้อมทางสังคมและกายภาพของตนเอง
2. ใช้ความเข้าใจดังกล่าวเป็นตัวกำหนดเป้าหมายที่เป็นจริงของการแบ่งแยก
3. ใช้ความสามารถที่จะควบคุมสภาพแวดล้อมและจุดหมายปลายทางของการปรับตัวเพื่อจะได้สามารถบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้
4. มีความเฉียบไวต่อความต้องการของผู้อื่น เพื่อจะสามารถสร้างสรรค์ในทางบวกแก่คนอื่น

นอกจากนี้ ราทรัส (Rathus. 1992 : 10 - 13) ยังได้รวบรวมทัศนะของนักจิตวิทยาตามแนวทฤษฎีต่างๆ ที่มีต่อการปรับตัวไว้ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychodynamic Theory)

ผู้เสนอทฤษฎีนี้คือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งเขาเชื่อว่า มนุษย์มีลักษณะคล้ายสัตว์ชั้นต่ำ กล่าวคือ ได้รับการจูงใจจากแรงกระตุ้นตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงกระตุ้นทางเพศและความก้าวร้าว แม้มนุษย์เราจะมีจิตสำนึก มีความคิดที่มีการวางแผนได้ทว่า แรงกระตุ้นตามธรรมชาติดังกล่าวมีพลังอย่างยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ฟรอยด์เชื่อว่าส่วนใหญ่จิตของเรา ประกอบไปด้วยจิตที่เป็นจิตใต้สำนึก ซึ่งเป็นเหมือนพลังมืด อยู่ภายในตัวเรา เรามักจะถูกจูงใจให้สนองความต้องการเหล่านี้ แต่ในขณะเดียวกัน ก็พยายามแสดงออกในสิ่งที่สังคมยอมรับด้วย บ่อยครั้งทีเดียว เราจึงหลอกตัวเองเกี่ยวกับแรงจูงใจที่แท้จริงของเรา

ในทัศนะนี้ การปรับตัว จึงหมายถึงการที่เราสามารถปรับระดับความต้องการตามธรรมชาติให้อยู่ในขีดที่สนองความพอใจของตนเองในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกัน วิธีการสนองความต้องการนั้นเป็นสิ่งที่สังคมและตนเองยอมรับได้ด้วยกลวิธานการป้องกันตัว (defense machanism) เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องนี้

ฟรอยด์เชื่อว่า กระบวนการปรับตัวส่วนใหญ่เป็นกระบวนการที่อยู่ในระดับจิตใต้สำนึก และเรามักไม่ได้ตระหนักถึงเหตุผลที่แท้จริงของพฤติกรรมส่วนมากของเรา แต่กลุ่มฟรอยด์ใหม่ (Neo-Freudians) เชื่อในเรื่องพลังของจิตสำนึกมากขึ้น

2. ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีลักษณาการ(Trait Theory)

ทฤษฎีลักษณาการอธิบายว่า ลักษณาการ (Trait) เช่น การเป็นคนเก็บตัว การเป็นคนเปิดเผย การมีลักษณะศิลปิน เป็นต้น เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเรา เป็นสาเหตุให้เกิดความคงที่ในพฤติกรรม เช่น คนขี้อาย ก็มีแนวโน้มที่จะถอยหนีจากสังคม ส่วนคนเปิดเผย ก็มักจะเข้าหาสังคม คนขี้อายมักหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และรูปแบบของการหลีกเลี่ยงดังกล่าวมีความคงทนอยู่เป็นเวลานานปี

ความสำคัญของทฤษฎีลักษณาการอยู่ที่การพรรณาและการวัดลักษณาการของมนุษย์ การพูดที่มาของลักษณาการยังมีความสำคัญรองลงไป ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีลักษณาการจึงมีทัศนะต่อการปรับตัวว่าเป็นความลงตัวระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม (person-environment fit) เช่น สำหรับคนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง อาจได้รับคำแนะนำว่า ไม่ควรยึดอาชีพนักบัญชี เป็นต้น

3. ความหมายของการปรับตัวตามทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

3.1 พฤติกรรมนิยม(Behaviorism) พฤติกรรมนิยมอธิบายว่า มนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมโดยอัตโนมัติ มนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่อยู่รอบตัว ในขณะหนึ่งมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นรอบตัวมากมาย แต่ในเวลาไม่นานอินทรีย์ก็จะเลือกได้ว่า จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าใด

นักพฤติกรรมนิยมอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ในรูปอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเราใน 2 ลักษณะ คือ การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิค (classical conditioning) และการวางเงื่อนไขผลกรรม (operant conditioning) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิค อธิบายการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง เช่น น้ำลายไหลเมื่อชมโฆษณาอาหารที่น่ารับประทาน หรือเด็กที่จินตนาการเห็นภาพมารดา เพียงเมื่อได้ยินเสียงรถแล่นมาจอด ส่วนในทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลกรรมนั้น เราเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์เฉพาะ ด้วยวิธีการเฉพาะ อันเนื่องมาจากผลกรรมของการกระทำของเรา เช่น นักเรียนเรียนรู้ที่จะทำการบ้านให้ครบเพราะได้รับคำชมจากครู

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีนี้ยอมรับบทบาทของการวางเงื่อนไข แต่ให้ความสำคัญกับกระบวนการทางพุทธิปัญญา (cognitive process) และการเรียนรู้โดยการสังเกต โดยทัศนะนี้ รูปแบบที่สำคัญของการเรียนรู้เกิดขึ้นโดยจงใจและมีพื้นฐานอยู่ที่การสังเกตตัวแบบ ไม่ว่าตัวแบบนั้นจะมาทางสื่อประเภทใด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่า รูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์มิได้ถูกกำหนดด้วยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว (เช่นเดียวกับพฤติกรรมนิยม) ทว่า การให้คุณค่า และการตัดสินใจอย่างรู้ตัวของเราได้เข้ามามีบทบาทสำคัญด้วย นอกนั้น การเชื่อในความสามารถว่าจะทำได้สำเร็จยังเป็นตัวกำหนดในความคงทนในงานที่ยากอีกด้วย (self-efficacy)

จากทัศนะของพฤติกรรมนิยม การปรับตัว หมายถึง การมีความคาดหวังที่แม่นยำเกี่ยวกับโลกและทักษะที่จำเป็นเพื่อจะได้รับสิ่งเสริมแรง

สำหรับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่า การปรับตัวหมายถึง การมีตัวแบบที่สมบูรณ์เพื่อจะเลียนแบบ เช่น หนังสือ ทีวี ภาพยนต์ บุคคลจริง เพื่อว่าเราจะสามารถเรียนรู้วิธีการต่างๆ ที่จะแผ่อิทธิพลของเราไปยังสิ่งแวดล้อม

การปรับตัวยังหมายถึง การเชื่อในความสามารถของตนเองที่จะบรรลุถึงสิ่งเสริมแรงที่มุ่งหวัง หรือหมายถึงความสามารถที่จะกำกับพฤติกรรมของตนเอง เพื่อจะบรรลุผลที่ต้องการ

นอกนั้น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมยังถือว่า การปรับตัว หมายถึงการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมหรือสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อจะสามารถบรรลุถึงสิ่งเสริมแรงได้

3.3 ทฤษฎีมนุษยนิยม (Phenomenological Theory) เชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนมีทัศนะต่อชีวิตในลักษณะเฉพาะบุคคล เราแต่ละคนมีความเข้าใจโลกในแบบเฉพาะของตนเอง ทัศนะส่วนบุคคลที่มีต่อโลกทำให้เราตีความและประเมินประสบการณ์และตัวเองในวิธีเฉพาะ นักจิตวิทยาตามแนวนี้สนใจว่า ทัศนะที่บุคคลมีต่อโลกและตนเองนั้นเป็นการช่วยเพิ่ม พูนหรือทำร้ายการนับถือตนเอง (Self-esteem) และมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

ประเด็นหลักของทฤษฎีนี้ คือ การบรรลุถึงสัจจการแห่งตน (Self-actualization) ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงมองมนุษย์ว่าเป็นผู้กระทำไม่ใช่ผู้ถูกกระทำ ตามธรรมชาติมนุษย์มีแนวโน้มที่จะบรรลุถึง Self-actualization กล่าวคือ มีแนวโน้มที่จะเป็นหรือบรรลุถึงสิ่งที่เราสามารถที่จะเป็นได้

แม้ว่ากลุ่มมนุษยนิยมจะเชื่อในเรื่องแรงจูงใจที่อยู่ในระดับจิตใต้สำนึกตามที่ฟรอยด์เสนอ รวมทั้งการได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมแต่นักมนุษยนิยมเล็งเห็นคุณภาพที่สำคัญของมนุษย์ คือ ความสามารถที่จะตระหนักรู้ในตนเอง และตัดสินใจเลือกได้อย่างเสรี

โดยนัยนี้ การปรับตัวที่ดีจึงเกิดขึ้นได้ เมื่อเราสามารถยอมรับตัวตนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเราอย่างที่มันเป็น และกระหายที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และเรียนรู้ที่จะแสดงความสามารถและความถนัดซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวของเรานี้ออกมา

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2524 : 180) กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึง ความสามารถที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพ และปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถทนอยู่ได้ในสังคม หรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

สุรางค์ จันทน์เอม (2527 : 84) กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางในสิ่งแวดล้อมของตน เมื่อมนุษย์ได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการแล้วความตึงเครียดต่างๆ ก็ย่อมคลายลงไป ซึ่งสอดคล้องกับโยธิน ศันสนยุทธ (2533 : 274) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ความพยายามที่จะผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ แสวงหาวิถีทางที่จะตอบสนองความต้องการของตน ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือทางจิต

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ยอมรับและปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพ ปัญหาด้านความต้องการของตนเองให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุขปราศจากความคับข้องใจ

1.2 สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว

วารินทร์ สายโอบเอื้อ (2522 : 159-160) อธิบายสาเหตุของการปรับตัวว่า อาจเกิดขึ้นจากสิ่งต่อไปนี้

1. ไม่สามารถสนองความต้องการพื้นฐานของตนเองได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปสรรคที่มาจากตัวเองหรือผู้อื่น มีผลทำให้บุคคลเกิดความไม่สบายใจและความคับข้องใจตามมา

นักจิตวิทยาแบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ไว้หลายอย่างด้วยกัน โดยเฉพาะมาสโลว์ (Maslow) ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้นดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย
2. ความต้องการความปลอดภัย
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ได้แก่ ความต้องการความรัก ความอบอุ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนเข้าร่วมเป็นสมาชิกของหมู่คณะ
4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ได้แก่ ความต้องการชื่อเสียง เกียรติยศ ความร่ำรวย ฐานะทางสังคม การยอมรับนับถือตัวเองและการยอมรับจากสังคม
5. ความต้องการสัจจการแห่งตน ได้แก่ ต้องการความเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ เข้าใจความเป็นจริงของชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลาย ต้องการใช้พลังความสามารถของตนเองให้เต็มที่เพื่ออุทิศตนให้เป็นประโยชน์แก่วิทยาการและมวลมนุษย์ ซึ่งเป็นความต้องการที่อยู่เหนือความต้องการเกี่ยวกับชื่อเสียง เกียรติยศ ความร่ำรวยหรือการกระทำเพื่อตนเอง

2. เกิดความขัดแย้ง หมายถึง การที่บุคคลไม่สามารถจะตัดสินใจเลือกการกระทำทั้งสองอย่างได้ในขณะเดียวกัน แต่ต้องเลือกกระทำเพียงอย่างเดียว ความขัดแย้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 ความขัดแย้งในทางบวก เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่จะต้องเลือกเพียงอย่างเดียวในสิ่งที่ตัวเองชอบเท่าๆ กัน ตั้งแต่สองถึงสามอย่างขึ้นไป ยิ่งชอบมากยิ่งเลือกยากกว่าจะเลือกได้ก็ต้องใช้เวลา ถึงเลือกแล้วก็ยังเสียดายสิ่งที่ไม่สามารถจะเลือก

2.2 ความขัดแย้งในทางลบ เกิดจากการที่ตัวเองต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ชอบเลยตั้งแต่สองถึงสามอย่างขึ้นไป จะไม่เลือกก็ไม่ได้ เลือกไปแล้วก็ไม่สบายใจ เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านั้นบุคคลไม่ชอบ แต่ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.3 ความขัดแย้งในทางลบและทางบวก เกิดขึ้นในกรณีที่สิ่งต่างๆ หรือบุคคลหรือสัตว์ที่ต้องเลือกนั้น ทั้งถูกใจและไม่ถูกใจในระดับที่เท่าๆ กันทั้งหมด ตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป แต่ต้องเลือกเพียงอย่างเดียว

นิภา นิธยายน (2530 : 9) กล่าวว่า นอกจากความต้องการทางร่างกายแล้ว สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ทางสังคมยังผลักดันให้เกิดความต้องการอีกหลายอย่าง เมื่อความต้องการทั้งหลายได้รับการตอบสนองจะทำให้บุคคลรู้สึกสบายใจ มีความสุขในการดำรงชีวิตแต่เมื่อความต้องการของคนเราไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลก็จะเกิดความเคร่งเครียด วิตก กังวล คับข้องใจ บุคคลจึงต้องหาหนทางที่จะขจัดปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ นั้นโดยแสดงพฤติกรรมต่างๆ และพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองนั้นเรียกว่า "กระบวนการปรับตัว"

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 65 - 66) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวว่าเกิดจากปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. แรงขับและความต้องการ (Drives and Needs) ทั้งนี้เนื่องจากในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็นพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย (Physical Needs) และความต้องการทางจิต (Psychological Needs) ความต้องการทั้งสองนี้ทำให้เกิดแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรนแสวงหาเพื่อตอบสนองความอยากของตน ถ้าเกิดอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถสนองความต้องการร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาในรูปต่างๆ เพื่อคลายความกระวนกระวาย ซึ่งการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ เรียกว่า การปรับตัว

2. แรงกระตุ้นจากสังคม ทั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วหรือจากการที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนมีปัญหาการปรับตัวให้ทันตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น การเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุ เป็นต้น อันก่อให้เกิดปัญหาความคับข้องใจ ซึ่งต้องอาศัยการปรับตัวด้วยวิธีการต่างๆ

3. เจตคติ ความสนใจ จุดมุ่งหมายของชีวิตของตัวเองเปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรม

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาการปรับตัวของคนเรานั้น มีสาเหตุมาจากตัวเราเองและสิ่งแวดล้อม ในอันที่จะสนองความต้องการเบื้องต้นที่สำคัญ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางจิตใจ และความต้องการทางสังคม

1.3 ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้

โรเจอร์ส (Rogers. 1974 : 358) กล่าวว่า บุคคลที่ปรับตัวได้ คือ บุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง (Self-understanding) และเข้าใจบุคลิกภาพของตนเองได้ เมื่อบุคคลรู้จักตนเอง รู้จักคุณภาพ ความสามารถ แรงบันดาลใจ และทัศนคติที่มีต่อตนเอง ตลอดจนเห็นสัมพันธภาพที่มีต่อบุคคลอื่นก็จะไม่มีความตึงเครียด ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ดีทางจิตวิทยา

รัตนา ยัญทิพย์ (2522 : 32 - 33) กล่าวว่า การปรับตัวได้ดีนั้น จะมีการแสดงออกดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง มีความภูมิใจในตนเอง ไม่มีปมด้อย ไม่เกรงกลัวตำแหน่งหรือความยิ่งใหญ่ ไม่ก้าวร้าว และขณะเดียวกันก็ยอมรับความสามารถและความสำเร็จของผู้อื่นที่เหนือกว่าตน

2. ยอมรับสภาพความเป็นจริง มีความกล้าที่จะเผชิญกับชีวิตแม้ว่าจะมีเหตุร้าย บางขณะก็ไม่ท้อแท้ กล้าที่จะต่อสู้เต็มกำลังความสามารถ

3. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น เป็นผู้ที่มองบุคคลอื่นในแง่ดีปราศจากอคติใดๆ

4. ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม หมายความว่า ไม่เป็นผู้ที่มีแต่ความเบื่อ ไม่มีการทะเลาะวิวาทบ่อยๆ และไม่ยุติธรรมต่อผู้อื่น

5. ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติถอยหนี เป็นผู้ที่สามารถนำเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ไม่เป็นคนเก็บตัว

6. สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี มีจิตใจกว้างขวางพอที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น

7. ปราศจากนิสัยทางจิตที่กระทบกระเทือนบุคลิกภาพ

8. มีความเข้าใจและยอมรับสภาพของตน รู้จักจุดเด่นและปมด้อยของตนเอง

9. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม นั่นคือทำตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสังคม

10. มีความรู้สึกเป็นอิสระ รู้ว่าตนไม่ถูกบังคับ

มนูญ ตนะวัฒนา (2526 : 141 - 143) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีดังนี้

1. มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง (Self-knowledge) ผู้ที่ปรับตัวได้ดี คือ ผู้ที่รู้ถึงพลังจิต แรงจูงใจ ความปรารถนา ความทะเยอทะยาน ความรู้สึก ความสามารถ และอารมณ์ต่างๆ ของตนเอง นั่นคือจะต้องเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตนเองได้หมดทั้งพฤติกรรมและความรู้สึกของตนเอง

2. ความรู้สึกว่าตนเองมีค่า (Self-esteem) ประกอบด้วยความรู้สึกต่อตนเอง และสามารถที่จะทำหน้าที่ให้แก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความรู้สึกมั่นคงอบอุ่น (Feeling of security) คนที่ปรับตัวได้ดีจะมีความรู้สึกว่าตนเองได้รับการยกย่องว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และที่สำคัญที่สุดคือมีอิสระในการแสดงออกต่อสถานการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน

4. ความสามารถในการรับและให้ความรัก (Ability to accept and give affection) คือ ความสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ได้อย่างน่าพอใจ บุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะมีความรู้สึกนึกคิดถึงความต้องการและความรู้สึกของคนอื่นๆ นั่นคือ ความสามารถล่วงรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่นๆ และรักษาความสัมพันธ์ที่มีทั้งการให้และการรับไว้ได้

5. ความพอใจต่อความปรารถนาทางกาย (Satisfaction of bolidy desires) บุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะมีทัศนคติต่อการทำงานของร่างกายของตนเองอย่างสมบูรณ์ ไม่หมกมุ่นครุ่นคิดวิตกกังวล

6. ความสามารถที่จะเป็นผู้ผลิตและมีความสุข (Ability to be productive and happy) บุคคลที่ใช้ความสามารถต่างๆ ในการทำงานหรือความสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ได้เป็นอย่างดีและกว้างขวาง มีความสนุกและความกระตือรือร้น

7. ปราศจากความตึงเครียดและความรู้สึกที่เกินขีด (Absence of tension and hypersitivity) คนที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความทุกข์ที่เกิดจากความวิตกกังวลและความตึงเครียด ซึ่งมีผลสะท้อนให้เกิดอาการอื่น ๆ ตามมา

สุชาติ โสมประยูร (2527 : 44 - 45) กล่าวถึงบุคคลที่ปรับตัวได้ว่า เป็นผู้ที่รู้จักตนเอง รู้จักคนอื่นและเผชิญความจริงได้ และผู้ที่ปรับตัวได้ จะทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นิภา นิธยายน (2530 : 151) ที่ว่าความสำเร็จในการปรับตัวย่อมยังผลให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี และมีสภาพชีวิตที่เป็นสุข และศิรางค์ ทับสายทอง (2535 : 101) กล่าวว่าบุคคลที่มีการปรับตัวดีจะมีลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งคือ มีทักษะที่จำเป็นต่อการปรับตัวทางด้านอารมณ์และสังคมกล่าวคือ ผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวด้วย นอกจากนี้ นิภา นิธยายน (2530 : 20)

ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า บุคคลที่ปรับตัวได้ดีมิใช่ผู้ที่ปราศจากปัญหาแต่เป็นผู้ที่กล้าเผชิญปัญหา อุปสรรคและความยุ่งยากในชีวิตอย่างมีสติ และไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมที่จักเผชิญทั้งความทุกข์ความสุขในชีวิต บางครั้งแม้จะประสบชะตากรรมที่ยังความผิดหวังและล้มเหลวในชีวิต ก็ยังกล้าหาญเข้มแข็งพอที่จะดำเนินชีวิตต่อไป โดยไม่พ่ายแพ้หรือท้อถอย

จากลักษณะบุคคลที่ปรับตัวได้ดีที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า บุคคลที่ปรับตัวได้ดี จะต้องเป็นบุคคลที่รู้จักและสามารถเข้าใจตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดีด้วย เป็นผู้ที่กล้าเผชิญอุปสรรคและความยุ่งยากในชีวิตอย่างมีสติและไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมจะเผชิญทั้งความสุขและความทุกข์ ในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นและผู้ที่ปรับตัวได้จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี

ลักษณะวัยรุ่นที่ปรับตัวได้ดี

เฮอร์ลอค (Hurlock. 1978 : 260 - 261) สรุปไว้ว่าเด็กที่มีการปรับตัวดีจะมีลักษณะการยอมรับสภาพของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย มีวิธีสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีและสนใจเพื่อน นอกจากนี้เฮอร์ลอคยังให้หลักในการพิจารณาลักษณะการปรับตัวที่ดีไว้ 4 ประการ คือ

1. การแสดงออก ถ้าหากว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเหมาะสมกับความคาดหวังของกลุ่มอายุและระดับพัฒนาการแล้วก็จะเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

2. ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มบุคคลได้ทุกกลุ่ม เด็กบางคนอาจปรับตัวเข้ากับบุคคลในครอบครัวได้ แต่กับบุคคลอื่นไม่กล้า เหนียมอาย

3. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น และต่อบทบาทของตนในสังคม

4. มีความพอใจในตนเองทั้งการเป็นผู้นำและผู้ตาม

นิภา นิธยายน (2520 : 230 - 233) กล่าวถึงเด็กวัยรุ่นที่ประสบผลสำเร็จในการปรับตัวว่าทำให้เกิดลักษณะของสุขภาพจิตที่ดีดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นและความรู้สึกมั่นคงอันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่มีปมด้อย ไม่เกรงกลัวอำนาจความยิ่งใหญ่หรือความก้าวร้าวระรานของผู้ใด ในขณะเดียวกันก็รู้จักยอมรับความสามารถและความสำเร็จของผู้อื่นที่เหนือกว่าตนเอง มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ กล้าเผชิญชีวิตโดยไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรค

2. มีลักษณะอบอุ่นเป็นมิตร มีลักษณะนิสัยน่าคบ เมตตากรุณาต่อผู้อื่นด้วยน้ำใสใจจริง ไม่หวังผลตอบแทน ไม่เห็นแก่ตัว เกรงใจและคำนึงถึงผู้อื่น

3. มีความรู้สึกตระหนักในคุณค่าของภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติ การดำเนินชีวิตแต่ละวันเป็นไปอย่างมีคุณค่า และไม่น่าเบื่อหน่าย

4. พร้อมที่จะรับประสบการณ์ใหม่ ๆ และสนใจในกิจกรรมรอบตัว มีความสุขในสิ่งต่าง ๆ ตามความถนัดและความสามารถของตน เช่น การเล่นกีฬา การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

5. รู้จักรักษาอนามัยและสุขภาพร่างกายอย่างสม่ำเสมอทั้งในการกิน การนอน และการออกกำลังกาย

6. มีความกล้าที่จะเผชิญความจริงในชีวิต กล้าที่จะเผชิญความจริงเกี่ยวกับสภาพของตนเองที่จะนำความทุกข์มาให้ โดยไม่หาทางออกโดยการกล่าวโทษผู้อื่นหรือกลบเกลื่อนข้อบกพร่องของตนเองด้วยวิธีการปรับตัวแบบต่าง ๆ

7. มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่ท้อถอยและหวาดหวั่น พร้อมจะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเต็มกำลังความสามารถ

8. มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมได้ง่าย มีจิตใจกว้างขวางพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น ในเวลาเดียวกันก็เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการที่ดี มีมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติสูงและยึดถือค่านิยมที่ดี

9. มีอารมณ์ที่ช่วยส่งเสริมแทนที่จะขัดขวางสวัสดิภาพของชีวิต ไม่มีอารมณ์เกลียดเดียดแค้นหรืออิจฉาริษยา รู้จักที่จะยับยั้งและควบคุมอารมณ์ได้ มีอารมณ์รักใคร่และเป็นมิตรกับเพศตรงข้ามได้ด้วยดี

10. ปราศจากนิสัยในทางจิตที่กระทบกระเทือนบุคลิกภาพ ไม่ลงโทษตัวเองเมื่อกระทำผิดแต่จะจำประสบการณ์ไว้เป็นบทเรียนที่มีค่าไม่หวาดระแวงสงสัยผู้อื่น ไม่หยุมหยิมในเรื่องเล็กน้อยไร้สาระ ไม่เคร่งเครียดและวิตกกังวลจนเกินกว่าเหตุ

สรุปได้ว่าถ้าหากวัยรุ่นมีการปรับตัวได้ดีแล้ว เขาจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขไม่เกิดความขัดแย้งหรือคับข้องใจ มีพลังที่สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ มากมาย

1.4 ประเภทของการปรับตัว

มูนนีย์ และกอร์ดอน (พาสนา ผโลศิลป์ 2535 : 52-53 ; อ้างอิงมาจาก Mooney and Gordon. 1950 : 9) ได้แบ่งปัญหาในการปรับตัวไว้ ทั้งหมด 6 แบบด้วยกัน คือ

1. แบบที่ใช้กับผู้ใหญ่ หรือแบบเอ (The Adult Form : A)
2. แบบที่ใช้กับนักศึกษา หรือซี (The College Form : C)
3. แบบที่ใช้กับนักเรียนมัธยมปลาย หรือแบบเอช (The High School : H)

4. แบบที่ใช้กับนักเรียนมัธยมตอนต้น หรือแบบเจ (The Junior High School : J)

5. แบบที่ใช้กับนักเรียนพยาบาล (For School of Nursing)

6. แบบสำหรับเยาวชนในชนบท (For Rural Youth)

ซึ่ง 4 แบบแรก ปรับปรุงในปี ค.ศ. 1950 โดยสมาคมจิตวิทยา ส่วน 2 แบบหลังนั้น ปรับปรุงโดยแผนกวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยโอไฮโอ ในปีเดียวกัน

สำหรับแบบสำรวจปัญหาการปรับตัวชุดเจ (Junior High School Forms : J) เป็นแบบสำรวจปัญหาการปรับตัวของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยสำรวจปัญหาการปรับตัวทั้งหมด 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านสุขภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกาย
   (Health and Psysical Development : HPD)
2. ด้านโรงเรียน (School : S)
3. ด้านบ้านและครอบครัว (Home and Family : HF)
4. ด้านการเงิน การงาน และอนาคต (Money , Work , the Future : MWF)
5. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งชายและหญิง (Boy and Girl Relation : BG)
6. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยทั่วไป (Relation to People in General : PG)
7. ด้านความกังวลเกี่ยวกับตนเอง (Self-centered Concern : SC)

จุดมุ่งหมาย และประโยชน์ของแบบสำรวจปัญหามูนนีย์ มีดังนี้

1. สามารถสำรวจปัญหาของนักเรียนได้พร้อมๆ กันเป็นกลุ่มใหญ่ และยังทำความเข้าใจเป็นรายบุคคลได้ด้วย สามารถแยกพิจารณาความต้องการความจำเป็นในการให้คำปรึกษาหรือแนะแนวเป็นการส่วนตัว นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจถึงปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่ม เพื่อนำไปพัฒนาหรือแก้ไขได้ตรงกับความต้องการของกลุ่ม เพื่อนำไปพัฒนาหรือแก้ไขได้ตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ปรับปรุงหลักสูตร จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการพัฒนาความรู้ความสามารถหรือจัดกิจกรรมแนะแนวต่างๆ

2. ช่วยด้านสันทนาการในชั้นเรียน (Home room) กระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาของตนอย่างรวดเร็ว สามารถกำหนดกิจกรรมกลุ่มให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนและจากทั้งกลุ่มได้

3. ช่วยให้ครูเข้าใจปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากขึ้น สามารถเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนและทั้งกลุ่มว่ามีปัญหาและความต้องการอย่างไร อันเป็นประโยชน์ในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน และยังมีข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักเรียนผู้ซึ่งมีลักษณะเก็บตัว

และเข้าถึงยาก

4. มีประโยชน์ในการศึกษาวิจัยปัญหานักเรียน แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของปัญญา สามารถจำแนกการศึกษาตามอายุ เพศ ภูมิหลังทางสังคม ความสามารถในการเรียน ความสนใจ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า หากนักเรียนรู้ปัญหาของตนเองและยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งรู้วิธีที่จะปรับตนเองให้อยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้แล้วนั้น นักเรียนก็จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและดำเนินชีวิตในแต่ละวันได้อย่างเป็นสุข

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านการปรับตัว

2.1 งานวิจัยเรื่องเพศและการปรับตัว

งานวิจัยในต่างประเทศ

แมนกัสและวูดเวอร์ด (Oberteuffer. 1954 : 292 ; citing Mangus and Woodword. 1949 : 154) ศึกษาเรื่องธรรมชาติของจิตใจและภาวะทางอารมณ์ของเด็กจำนวน 805 คน โดยใช้ California Mental Health Analysis แสดงให้เห็นว่าเด็กชายมีความแตกต่างจากเด็กหญิงในด้านความคงที่ของอารมณ์

คาเพลน (Kaplan. 1959 : 293) ได้กล่าวว่า เด็กหญิงมีปัญหาความคับข้องใจและการปรับตัวมากกว่าเด็กชาย เนื่องจากเด็กหญิงได้รับการปกป้องมาก มีอิสระน้อยกว่า ต้องการทำตามความต้องการของพ่อแม่อย่างใกล้ชิด และนอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งอยู่ภายในมาก ขี้อายจะเก็บกดความวิตกกังวลและความก้าวร้าวไว้ จึงทำให้เกิดความคับข้องใจได้ ส่วนเด็กชายนั้นมีอิสระในการที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ หรือการแสดงออกทางอารมณ์มากกว่า และแสดงความก้าวร้าวออกมาได้มาก ได้รับคำสอน คำแนะนำ และการชี้จากผู้ใหญ่น้อยกว่า ดังจะเห็นได้ว่ามีข้อมูลของคนไข้ที่รักษาอยู่ในโรงพยาบาลจิตเวช มีผู้หญิงเข้ารับการรักษามากกว่าผู้ชาย ทั้งนี้เพราะปัญหาต่างๆ ของผู้หญิงที่ถูกเก็บกดไว้จะเพิ่มความกังวลขึ้น จนแสดงออกมาในด้านการปรับตัวไม่ได้

ฟาร์แรก (นิภา พงศ์วิรัตน์. 2520 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Farrag. 1960 : 1137) ได้ทำการเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนอเมริกันกับนักเรียนอียิปต์ที่ศึกษาในระดับเกรด 10, 11 และ 12 โดยใช้แบบสอบถามเป็นภาษาอังกฤษ และได้แปลแบบสอบถามชุดเดียวกันนี้เป็นภาษาอาหรับสำหรับนักเรียนอียิปต์ ผลคือ นักเรียนอเมริกันมีปัญหาน้อยกว่านักเรียนอียิปต์และนักเรียนหญิงอียิปต์มีปัญหามากกว่านักเรียนชายอียิปต์ในปีเดียวกัน โรบินเฟลด์ (Rebinfeld. 1960 : 1104) ได้ประเมินการให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนของ

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเมืองเนวาด มลรัฐนิวเจอซี โดยออกแบบสอบถามนักเรียนที่ออกกลางคันจำนวน 115 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันและยังไม่มีงานทำนั้น เป็นกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุด และนักเรียนชายต้องการความช่วยเหลือจากฝ่ายแนะแนวมากกว่านักเรียนหญิง

ฮามาเช็ค และโมรี (Hamacheck and Mori. 1964 : 158 - 162) ได้สำรวจปัญหาและความต้องการของนักเรียนฝึกหัดครูชายและหญิงของมหาวิทยาลัยมิชิแกนจำนวน 246 คน เป็นนักเรียนฝึกหัดครูหญิง สาขาการประถมศึกษา จำนวน 77 คน สาขาการมัธยมศึกษา จำนวน 70 คน และนักเรียนฝึกหัดครูชาย จำนวน 99 คน ผลปรากฏว่านักเรียนฝึกหัดครูชายมีปัญหาด้านความเข้าใจตนเองและผู้อื่นสูงกว่านักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนหญิงนั้นทั้งสาขาการประถมศึกษาและสาขาการมัธยมศึกษา มีปัญหาด้านการผูกไมตรีกับผู้อื่น และต้องการความช่วยเหลือมากกว่านักเรียนชาย

แคคคาร์ (Kakkar. 1968 : 706) ได้ศึกษาการปรับตัวกับการยอมรับตนเองระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชาย พบว่า เด็กหญิงมีปัญหาการปรับตัวและการยอมรับตนเองดีกว่าเด็กชาย

คอนเกอร์ (Conger. 1973 : 468 - 469) ได้ศึกษาพบว่าเด็กหญิงมักจะกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายมากกว่าเด็กชาย เพราะเด็กหญิงส่วนใหญ่ต้องการการยกย่องต้องการการยอมรับในเรื่องรูปร่างมากกว่าความต้องการความสำเร็จ ซึ่งต่างจากเด็กชายที่ต้องการการยอมรับหรือยกย่องในเรื่องความสำเร็จมากกว่าอย่างอื่น

ปอร์เทียส (Porteous. 1985 : 465 - 478) ได้สำรวจปัญหาในวัยรุ่น เปรียบเทียบวัยรุ่นในอังกฤษและวัยรุ่นในไอร์แลนด์ พบว่า เด็กชายมีวุฒิภาวะน้อยกว่าเด็กหญิงในประสบการณ์ที่เป็นปัญหาเดียวกัน และมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความเป็นตัวของตัวเอง ความคิดของตนเอง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เด็กหญิงมีความกังวลเกี่ยวกับบุคลิกภาพและอารมณ์ ทั้งสองเพศกังวลเกี่ยวกับความไม่เป็นอิสระ และรู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเองเมื่อเทียบกับอายุ วัยรุ่นในอังกฤษมีปัญหาทางด้านวุฒิภาวะน้อยกว่าวัยรุ่นในไอร์แลนด์ แต่มีความวิตกกังวลเหมือนๆ กัน วัฒนธรรมที่แตกต่างกันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประสบการณ์ที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นแตกต่างกัน

<u>งานวิจัยในประเทศ</u>

ปราชญาลปัน กัณหเนตร (2515 : 186 - 187) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ความเกรงใจ และการปรับตัวของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัดที่เป็นชายปรับตัวได้ดีกว่าหญิง

สมคิด บุญเรือง (2516 : 41 - 42) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ในจังหวัดชลบุรี พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิสิทธิ์ วงษา (2517 : 57) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบการปรับตัว และลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้น ป. 4 และม.ศ. 3 ในเทศบาลเมืองตาก พบว่า การปรับตัวของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน

พวงสร้อย วรกุล (2522 : 81) ได้เปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวกับเพื่อน และด้านการปรับตัวกับสภาพภายในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในด้านการปรับตัวกับบรรยากาศด้านการเรียนการสอน และในด้านการปรับตัวกับครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จิระ จึงเจริญศิลป์ (2523 : 42 - 52) ได้ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย อายุ 15 - 19 ปี จำนวน 226 คน พบว่า เด็กวัยรุ่นชายรู้สึกเสรีในการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิง เด็กวัยรุ่นที่ปรับตัวไม่ดีรู้สึกเสรีในการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ปรับตัวดี

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526 : 57 - 58) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัวของนักเรียนชั้น ม.ศ. 1 - ม.ศ. 5 สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า วัยรุ่นหญิงมีสัมพันธภาพในครอบครัวสูงกว่าวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่วัยรุ่นหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

ในปีเดียวกัน เปรมสุรีย์ เชื่อมทอง (2526 : 58) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์กับวัยรุ่นในโรงเรียน พบว่า เด็กวัยรุ่นชายในโรงเรียนมีสุขภาพจิตดีกว่าเด็กวัยรุ่นหญิงในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น ซึมเศร้า วิตกกังวล และกลัวโดยไม่มีเหตุผล และดีกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านหวาดระแวง สำหรับด้านย้ำคิดย้ำทำ ก้าวร้าว และโรคจิตนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ถนอมศรี อินทนนท์ (2530 : 82) ได้ศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่นที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน ได้แก่วัยรุ่นในโรงเรียน ในสถานสงเคราะห์ และในวัดสระแก้ว พบว่า วัยรุ่นหญิงมีสุขภาพจิตดีกว่าวัยรุ่นชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิลวรรณ ศิริอังกูล (2535 : 110) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร พบว่า สุขภาพจิตของนักเรียนชายและหญิงไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า สุขภาพจิตด้านการปรับตัวทางอารมณ์และความสามารถในการดำเนินชีวิตของนักเรียนชายและหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชายมีการปรับตัวทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนหญิงและนักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบควบคุมอารมณ์การแสดงออกของตนเองและมีความอดทนมากกว่านักเรียนชาย

ภุชงค์ เลาหศิริวงศ์ (2535 : 93) ได้เปรียบเทียบสภาพปัญหาด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและกึ่งระบบโรงเรียนเขตการศึกษา 11 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีสภาพปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ในด้านการปรับตัวกับครูและเพื่อน ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน

ในปีเดียวกัน พาสนา ผโลศิลป์ (2535 : 102) ได้สำรวจปัญหาการปรับตัวในวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นตอนต้นเพศชาย มีปัญหาการปรับตัวมากที่สุด 4 อันดับแรก และเกินกว่าร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโรงเรียน ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการเงิน การงานและอนาคต และอันดับที่ 4 ด้านความกังวลเกี่ยวกับตนเอง ส่วนด้านที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านบ้านและครอบครัว ส่วนวัยรุ่นตอนต้นเพศหญิง พบว่ามีปัญหาการปรับตัวมากที่สุด 4 อันดับแรก และเกินกว่าร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือด้านโรงเรียนด้านการเงิน การงาน และอนาคต ด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง และอันดับที่ 4 ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยทั่วไป ส่วนด้านที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านสุขภาพและพัฒนาการทางร่างกาย

จากเอกสารงานวิจัยพอสรุปได้ว่า นักเรียนชายและหญิงมีการปรับตัวแตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดของด้านต่างๆ ต่างกัน และยังมีงานวิจัยบางฉบับรายงานว่านักเรียนชายปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนหญิง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการปรับตัวของนักเรียนชายและหญิงที่ศึกษาอยู่ ในโรงเรียนเครือคาทอลิกว่าแตกต่างกันหรือไม่

2.2 <u>งานวิจัยเรื่องระดับชั้นและการปรับตัว</u>

<u>งานวิจัยในต่างประเทศ</u>

นัตต์ (Nutt. 1972 : 650 - A) ได้ศึกษาปัญหาวัยรุ่น โดยการศึกษาวิเคราะห์จากบันทึกของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่น จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7 - ปีที่ 12 จำนวน 607 คน ครู 33 คน จากโรงเรียนมัธยมเวลด์ เซนทรัล (Weld Central Junior -

Senior High School) รัฐโคโรราโด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนประสบปัญหาต่างๆ ดังนี้ ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับงานของโรงเรียน ปัญหาความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ปัญหาความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาสังคม ปัญหาด้านสันทนาการ และผลการศึกษาเพิ่มเติมพบว่าเพศและระดับชั้นมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปัญหาของนักเรียนมากกว่าชั้นเรียน

<u>งานวิจัยในประเทศ</u>

วิมล โรจน์วีระ (2513 : 155) ได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมมิติและการปรับตัวระหว่างเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เด็กป.7 ปรับตัวได้ดีกว่าเด็ก ป.4 และม.ศ.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศันสนีย์ ธีรเธียรประภา (2514 : 149 - 150) ได้ศึกษาเกณฑ์ปกติของบุคลิกภาพในรูปคะแนนมาตรฐาน และเพื่อแสดงภาพตัดขวางของคะแนนเฉลี่ยของลักษณะบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นชายและหญิงในโรงเรียนสาธิตฯ ในจังหวัดพระนคร ตามกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดพระนครเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสำรวจบุคลิกภาพทั่วไป (California Pychological Inventory) แบบสอบถามการยอมรับตนเองและการยอมรับผู้อื่น (Acceptance of Self and Others) แบบสอบถามความวิตกกังวล การเก็บตัว การแสดงออก และแบบสำรวจความต้องการ (Edwards Personal Preference Schedule) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพของเด็กไทยวัยรุ่นทั้งชายและหญิงแต่ละช่วงอายุ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยรุ่นเพศเดียวกันในช่วงอายุอื่น สรุปได้ดังนี้

1. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 ปี มีแนวโน้มที่จะต้องการขอความช่วยเหลือ มีความวิตกกังวลและเก็บตัวสูงสุด เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะไม่มีความมั่นคงปลอดภัยทางใจ มีการยอมรับตนเองปานกลางแต่ยอมรับผู้อื่นต่ำ เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างสูง

2. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 15 ปี มีความต้องการความเป็นระเบียบ เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะมีการขัดแย้งและปัญหาภายใน มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นสูงสุด มีความวิตกกังวลสูงเด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะซื่อสัตย์และอยู่ใต้อิทธิพลของผู้ใหญ่ ทั้งในด้านการกระทำและความคิดเป็นคนค่อนข้างเก็บตัว มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นต่ำ

3. เด็กวัยรุ่น อายุ 15 ปี ทั้งสองเพศ มีแนวโน้มที่จะต้องการการเปลี่ยนแปลง แต่เด็กวัยรุ่นชายมีความสนใจกว้างขวาง มีความวิตกกังวล และการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ ยอมรับตนเองบ้าง แต่ไม่ยอมรับผู้อื่น เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มเป็นตัวของตัวเอง ยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างต่ำและมีความวิตกกังวลและการเก็บตัวค่อนข้างต่ำด้วย

4. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 16 ปี มีแนวโน้มต้องการสัมฤทธิ์ผลและปกครองตนเอง เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะตื่นเต้นง่าย มีความรับผิดชอบและความวิตกกังวลค่อนข้างต่ำ และค่อนข้างเก็บตัว มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นต่ำด้วย เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะชอบเข้าสังคมมีความวิตกกังวลค่อนข้างต่ำ แต่ค่อนข้างเก็บตัว และมีการยอมรับตนเองและผู้อื่นสูง

5. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 17 ปีทั้งสองเพศมีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการคบเพื่อนต่างเพศ เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะชอบเข้าสังคม มีลักษณะของผู้นำมีความวิตกกังวลและการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ แต่ยอมรับผู้อื่นค่อนข้างสูง เด็กวัยรุ่นหญิงเป็นคนตื่นตัวเสมอ ทำงานเพื่องาน มีความวิตกกังวล และการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างต่ำ

จิตรียา ไชยศรีพรหม (2527 : 84) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษา (ม. 1 - ม. 6) ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การปรับตัวเองของนักเรียนมัธยมศึกษา (ม. 1 - ม. 6) แต่ละระดับชั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงคะแนนจากค่าน้อยไปหามาก ตามระดับชั้นดังต่อไปนี้ ม. 2 ม. 1 ม. 6 ม. 4 ม. 3 และ ม. 5 โดยพบว่าเด็กนักเรียนทุกชั้นสูงกว่าเด็ก ม. 2 และเด็ก ม. 5 สูงกว่าเด็กทุกชั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการปรับตัวทางสังคม พบว่า คะแนนที่เรียงค่าจากน้อยไปมากตามลำดับมีดังต่อไปนี้ ม. 2 ม. 6 ม. 4 ม. 3 ม. 1 และ ม. 5 โดยพบว่าคะแนนของเด็กนักเรียนทุกชั้นสูงกว่า ม. 2 และคะแนนของ ม. 6 ต่ำกว่า ม. 1 และ ม. 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเด็ก ม. 2 มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมต่ำสุด เช่นเดียวกับการปรับตัวเอง

ภุชงค์ เลาหศิริวงศ์ (2535 : 93) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและกึ่งระบบโรงเรียน มีสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวกับครู กับเพื่อน และด้านการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในทั้งสามด้านมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่บ้าง (โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย)

จากเอกสารงานวิจัย พอสรุปได้ว่า การปรับตัวของนักเรียนที่อยู่ต่างระดับชั้นกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิกแต่ละชั้นมีการปรับตัวแตกต่างกัน

2.3 <u>งานวิจัยเรื่องประเภทของโรงเรียนและการปรับตัว</u>

<u>งานวิจัยในประเทศ</u>

สิริวรรณ คำแช่ม (2520 : 68) ได้ศึกษาการปรับตัวในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ที่จบจากโรงเรียนสตรีและโรงเรียนสหศึกษา พบว่า นักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรีมีการปรับตัวแตกต่างจากนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา โดยนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรีมีเพื่อนต่างเพศน้อย ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน มีความวิตกต่อการคุ้นเคยใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม ส่วนนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสหศึกษามีเพื่อนต่างเพศมาก และชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนต่างเพศ มีความเชื่อมั่นในตนเองในการคบเพื่อนต่างเพศ และทั้งสองกลุ่มนี้ต่างสนใจในเรื่องเพื่อนต่างเพศ และมีความเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่จะคบเพื่อนต่างเพศ

ผกาพันธ์ ชนะภัย (2528 : 58 - 61) ได้ศึกษาเจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนสตรีในกรุงเทพมหานคร จำนวน 745 คนพบว่า เจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนหญิงในโรงเรียนสหศึกษากับนักเรียนหญิงในโรงเรียนสตรี มีเจตคติทางเพศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิ่มนวล อันทะชัย (2532 : 64) ได้ศึกษาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิง โรงเรียนมัธยมศึกษาชายและโรงเรียนมัธยมแบบสหศึกษา พบว่ามีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนในโรงเรียนสหศึกษามีการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศดีที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และอันดับสุดท้ายคือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิง

จากเอกสารงานวิจัยยังไม่สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา มีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่จบจากโรงเรียนชายล้วนหรือหญิงล้วน ทั้งนี้ เพราะมีงานวิจัยบางฉบับรายงานว่านักเรียนที่จบจากโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนชายล้วนหรือโรงเรียนหญิงล้วนมีการปรับตัวและเจตคติต่อเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน และมีบางฉบับพบว่า นักเรียนที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนชายล้วนหรือหญิงล้วนมีการปรับตัวและเจตคติไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่องการปรับตัวในด้านอื่นๆ ของนักเรียนในโรงเรียนทั้งสามประเภทว่าจะมีการปรับตัวแตกต่างกันหรือไม่

2.4 งานวิจัยเรื่องศาสนาและการปรับตัว

งานวิจัยในประเทศ

วิกรม กมลสุโกศล (2518 : 104) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล และค่านิยมของนักเรียน ม.ศ. 3 ที่นับถือศาสนาพุทธ และอิสลาม ในจังหวัดนราธิวาส พบว่า นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีความวิตกกังวลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อุษา ศรีจินดารัตน์ (2533 : 195) ได้ศึกษาพัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอีโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนาในวัยรุ่นไทยในภาคใต้ พบว่า วัยรุ่นที่นับถือศาสนาพุทธที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูง จะมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่เลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะเหมาะสมน้อย ด้านการรับรู้คุณค่าของการทำงาน พบเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่นับถือศาสนาอิสลาม ผลปรากฏว่าวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูง ขณะเดียวกันก็มีพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคมสูงด้วย จะมีผลต่อการรับรู้คุณค่าของการทำงานสูงสุดกว่าวัยรุ่นประเภทอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ด้านการรับรู้คุณค่าของศาสนา พบว่า วัยรุ่นที่นับถือศาสนาพุทธที่มีการพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคม จะมีการรับรู้คุณค่าของศาสนาสูง

สรุปจากพิจารณาเปรียบเทียบผล ปรากฏว่า ตัวแปรทางบ้านและทางโรงเรียนเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะทั้งสามประการของนักเรียนอิสลามมากกว่านักเรียนพุทธ อย่างไรก็ตามตัวทำนายทั้งหลายร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนจิตลักษณะทั้งสามประการของนักเรียนพุทธ (62 % , 24 % และ 21 % ตามลำดับ) ได้มากกว่านักเรียนอิสลาม (55 % ,20 %และ 12 % ตามลำดับ)

จากเอกสารงานวิจัยข้างต้น เป็นการเปรียบเทียบการปรับตัวของเด็กที่นับถือศาสนาพุทธกับเด็กที่นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น ยังไม่มีผู้ใดศึกษาการปรับตัวของเด็กที่นับถือศาสนาพุทธกับเด็กที่นับถือศาสนาคริสต์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าเด็กที่นับถือศาสนาพุทธและเด็กที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่น ๆ ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนเครือคาทอลิก จะมีการปรับตัวแตกต่างกันหรือไม่

2.5 งานวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการปรับตัว

งานวิจัยในต่างประเทศ

เลวิน และคนอื่นๆ (วิลาศ บุญทองขาว. 2526 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Lewin and others. 1939 : 271 - 279) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนแบบ

อัตตาธิปไตยมีแนวโน้มเป็นเด็กก้าวร้าว หยาบกระด้างไม่มีความเห็นใจผู้อื่น ส่วนชั้นเรียนที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยนั้นกลับส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีปรองดองเป็นมิตรต่อกัน การเรียนก็ราบรื่นมีบรรยากาศที่น่าสบายใจน่าเรียน เพราะครูรู้จักขจัดความกดดันความเครียงกลัวใดๆ ออกไปจากชั้นได้

บุช (Bush. 1942 : 645 - 656) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับเด็ก ให้ความเห็นอกเห็นใจเด็ก รู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีและมีความสามารถในการปรับตัวได้สูง ซึ่งต่างกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธีกดดันให้เด็กยอมรับความต้องการของตน ผลที่สุดเด็กจะไม่พอใจในตัวครูและเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร

โอเบอร์ทัฟเฟอร์ (Oberteuffer. 1954 : 296 - 297) ได้ศึกษาสุขภาพจิตที่เกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อสุขภาพจิตของเด็กและการจัดบรรยากาศของห้องเรียนดีจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

<u>งานวิจัยในประเทศ</u>

อุรัญญา รุกขมธุร์ (2526 : 100 - 105) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอกชนในเครือคาทอลิกและสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 2 กลุ่ม มีความต้องการส่วนใหญ่ที่เหมือนกัน คือมีความต้องการในการปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมด้านการให้บริการนักเรียนสูงเป็นอันดับหนึ่ง และด้านการเรียนการสอนเป็นอันดับรองลงมา นอกจากนี้นักเรียนยังมีความต้องการให้โรงเรียนจัดบริการด้านสุขภาพอนามัย เช่น ให้มีการตรวจสุขภาพทั่วไปของนักเรียนและอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การตรวจรักษาฟัน ฯลฯ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนในวัยนี้ ต้องการดูแลและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเพราะสภาพแวดล้อมที่สับสนในสังคม อาจก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และร่างกาย นักเรียนจึงมีความต้องการให้โรงเรียนเข้าใจถึงสุขภาพอนามัยทั้งทางกายและจิตของนักเรียน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก

2.6 งานวิจัยเรื่องอัตมโนทัศน์และการปรับตัว

งานวิจัยในต่างประเทศ

คูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1959 : 87 - 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับความกังวลใจ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 5 และ 6 จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดความกังวลใจของคาสตานีดา (Castaneda) แมคแคนเลส (Mc Candless) และปาร์เลอโม (Palemo) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ไปในด้านดีและมีความกังวลใจน้อยกว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ไปในด้านไม่ดี และนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ในด้านดีจะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป ในปีเดียวกัน ดิทซี (Diectche. 1959 : 1437) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์เด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติกับเด็กที่ไม่มีปัญหาด้านความประพฤติจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นชาย อายุ 15 - 16 ปี จำนวน 100 คน โดยใช้แบบวัดอัตมโนทัศน์ของเทนเนสซี (The Tennessee Department of Mental Health Self-Concept Scale) พบว่าเด็กชายที่ไม่มีปัญหาด้านความประพฤติจะมีอัตมโนทัศน์ดีกว่าเด็กชายที่มีปัญหาด้านความประพฤติ

แฮริส (Harris. 1961 : 1085 - 1086) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 493 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ดัชนีการปรับตัวและค่านิยม (The Index of Adjustment and Value) พบว่า อัตมโนทัศน์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กัน โดยเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นสูงมีอัตมโนทัศน์ไปในทางที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ

ฮาเมด (Hamed. 1967 : 225 - 239) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมด เพื่อนำมาใช้ในการแนะแนว จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กวัยรุ่นจำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดอัตมโนทัศน์ของเทนเนสซี (The Tennessee Department of Mental Health Self-Concept Scale) พบว่าอัตมโนทัศน์และการปรับตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ทอมป์สัน (Thompson. 1974 : 41) ศึกษาเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนมัธยมในช่วงปี 1967-1970 โดยใช้นักเรียนจำนวนประมาณ 500 คน ซึ่งครูประเมินว่ามีการปรับตัวดีและไม่ดีโดยใช้มาตราประเมินค่าแบบซีแมนติก ดีฟเฟอเรนเชียล ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชาย-หญิงที่มีการปรับตัวดีมีอัตมโนทัศน์ในทางบวกมากกว่านักเรียนที่มีการปรับตัวไม่ดี

งานวิจัยในประเทศ

ไพจิตร ฝักเจริญผล (2523 : 54) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์การปรับตัวและสติปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีการปรับตัวดี มักมองตนเองในทางบวก มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถมีค่าและเป็นที่ยอมรับ ส่วนนักเรียนที่มี การปรับตัวไม่ดี มักมองตนเองในทางลบ มีความรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถไม่มีคุณค่า และไม่เป็นที่ต้องการ

อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2532 : 58) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองและสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น โดยความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสำคัญเป็นอันดับ 1 ในการพยากรณ์ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น

นิ่มนวล อันทะชัย (2532 : 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิงโรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่าอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากเอกสารงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่าอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวมีความสัมพันธ์กัน ถ้าเด็กคนใดมีอัตมโทัศน์ต่อตนเองดีก็จะสามารถจะปรับตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ถ้าเด็กคนใดมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองไม่ดีก็ย่อมจะไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.7 งานวิจัยเรื่องภูมิหลังของครอบครัวและการปรับตัว

งานวิจัยในต่างประเทศ

ลองเฟลโลว (Longfellow. 1979 : 287) ได้ศึกษาผลกระทบทางอารมณ์ของการหย่าร้างต่อเด็กเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพจิตใจของมารดา (ในครอบครัวที่มีมารดาเพียงคนเดียว) และทัศนะของเด็ก พบว่า เด็กผู้ซึ่งมีประสบการณ์ความบาดหมางในการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา ดูเหมือนว่าต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อการเกิดอาการทางจิตอย่างมากซึ่งความตึงเครียดของเด็กจะแสดงออกมา ถ้าบิดามารดาแยกทางหรือหย่าร้างกัน อย่างไรก็ตาม ถ้าความขัดแย้งยังคงดำเนินไปเรื่อยๆ เนื่องจากคู่สามีภริยาไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ความคิดทั้งของบิดาและมารดาต้องการเป็นพิเศษ คือ การภักดีเข้าเป็นพวกเด็ก ซึ่งเด็กอาจต้องเข้ามามีประสบการณ์ในการปรับตัวกับปัญหาที่เกิดขึ้น

เฮทเทอริงตัน (Hetherington. 1984 : 398) ได้ศึกษาเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีการแสดงอารมณ์ของความทุกข์และความผิดปกติของพฤติกรรม พบว่าวัยรุ่นซึ่งต้องรับมือกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นปกติของขั้นพัฒนาการ และความบาดหมางของบิดามารดาในเวลาเดียวกัน ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการปรับตัวทางจิตวิทยา การใช้สิ่งเสพติด และแอลกอฮอล์ โดยทั่วไปถูกเริ่มใช้ในระหว่างช่วงวัยรุ่น ซึ่งสิ่งเสพติดเหล่านี้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการรับมือกับเหตุการณ์ความขัดแย้งที่แวดล้อมอยู่ ซึ่งสัมพันธ์กันกับโครงสร้างของครอบครัวที่ขาดแคลนความสัมพันธ์ในทางบวกของคนในครอบครัว

เอ. แอล. สตอลเบิร์ก และเจ.พี. บุช (A.L. Stolberg and J.P. Bush. 1985 : 49 - 54) ได้ศึกษาการปรับตัวของเด็กเมื่อบิดามารดาต้องหย่าร้าง สำหรับเด็กๆ เป็นความจำเป็นอยู่เองที่พวกเขาจะต้องปรับตัวจากการที่เคยอยู่ในครอบครัวที่มีทั้งบิดาและมารดา ไปเป็นอยู่กับครอบครัวที่มีเพียงบิดาหรือมารดาเพียงคนใดคนหนึ่งพบว่า การหย่าร้างจะทำให้พัฒนาการทางจิตของเด็กไม่สามารถดีได้ ซึ่งมีผลกระทบทำให้เกิดความเจ็บป่วย ซึ่งสอดคล้องกับจอห์นสัน (Johnson. 1985 : 2173) ที่ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับเด็กและวัยรุ่นในประเทศอุตสาหกรรม เช่น สวีเดนกับประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ซูดาน เมื่อปี ค.ศ. 1965 และ ค.ศ. 1980 พบว่า การเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมมีผลต่อโครงสร้างของครอบครัวทำให้บิดามารดามีโอกาสควบคุมบุตรน้อยลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง ต้องประสบปัญหาการย้ายถิ่น อัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้น และต้องเพิ่มความสามารถในการปรับตัว เมื่อทุกคนอยู่ในภาวะต้องปรับตัวทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง บางครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ดังนั้น เด็กและวัยรุ่นในครอบครัวจึงขาดการประคับประคองจิตใจ เมื่อ เผชิญกับภาวะวิกฤติ จึงมีปัญหาสุขภาพจิตได้ง่าย

มอรัน (Moran. 1990 : 5347) ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การปรับตัวทางอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้น ที่มาจากครอบครัวแตกแยกผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การปรับตัวทางอารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าว ได้แก่ ความรู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้งจากบิดามารดากับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ต้องเผชิญ อันเนื่องมาจากการแตกแยกของครอบครัว

มัล ฮอล์แลนด์ (Mul Holland. 1990 : 439 - B) ได้ศึกษาสภาพจิตใจของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โดยศึกษากับกลุ่มเด็กวัยรุ่นจากโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 96 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การหย่าร้างของพ่อแม่เป็นวิกฤติการณ์ที่เลวร้ายที่กระทบกระเทือนจิตใจและส่งผลระยะยาวต่อชีวิตของเด็กด้วย

นอกจากนี้แพนสกาย (Pansky. 1990 : 3143 - B) ได้ศึกษาบทบาททางเพศและการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โดยทำการศึกษากับเด็กเกรด 2 และเกรด 3 จำนวน 139 คน โดยเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง 56 คน และมาจากครอบครัวสมบูรณ์ 83 คน ผลการวิจัยพบว่า การหย่าร้างก่อให้เกิดความแค้นแก่เด็กๆ เป็นอย่างมาก ซึ่งเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างจะมีลักษณะดังนี้ คือ มีความวิตกกังวล ความกดดัน ความกลุ้มใจ ความ ก้าวร้าว และมีปัญหาทางด้านการเรียนมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์

อิเชนเบอร์เกอร์ (Eichengberger. 1990 : 792) ได้ศึกษาตัวแปรในครอบครัวที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดามารดาที่หย่าร้าง แต่ยังไม่ได้แต่งงานใหม่และเป็นผู้ดูแลเด็ก อายุ 5 - 18 ปี จำนวน 111 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของบิดามารดาและระดับความขัดแย้งในครอบครัว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า หน้าที่ของบิดามารดาที่หย่าร้างในการหาเลี้ยงครอบครัว ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับตัวของเด็ก

โอกลา (Okla. 1991 : 3577) ได้ศึกษาบทบาททางเพศและการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรด 2 - 5 จากโรงเรียนประถม 4 แห่ง จำนวน 55 คน ผลการวิจัยพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองและสภาพจิตใจของมารดามีผลกระทบต่อการปรับตัวของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ ชเนล (Schnell. 1991 : 6118) ได้ศึกษาผลของการหย่าร้างที่มีต่อการปรับตัวทางด้านจิตใจของเด็ก โดยศึกษากับเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง 70 คน และเด็กที่มาจากครอบครัวไม่หย่าร้าง จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีความยุ่งยากในการปรับตัวมากกว่ากลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวไม่หย่าร้าง และการปรับตัวของเด็กมีความสัมพันธ์ทางลบกับความขัดแย้งของพ่อแม่ คล่าวคือ พ่อแม่ที่มีการขัดแย้งสูงเด็กจะมีการปรับตัวต่ำ

<u>งานวิจัยในประเทศ</u>

ชิรวัฒน์ นิจเนตร (2526 :197) ได้ศึกษาสภาพเชิงจิต-สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีมโนภาพแห่งตนต่ำกว่า ซึมเศร้ามากกว่า วิตกกังวลมากกว่า และมีสุขภาพจิตส่วนรวมเสื่อมกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวปกติ

ศุภลักษณ์ พฤทธิพงศ์สิทธิ์ (2534 : 167) ได้ศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกัน มีพฤติกรรมชอบแกล้งเพื่อน มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้หย่าร้างกัน และนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกันมีมนุษยสัมพันธ์น้อยกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้หย่าร้างกัน

นิลวรรณ ศิริอังกุล (2535 : 76) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัดเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 11 - 16 ปี จำนวน 534 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีสุขภาพจิตด้านการปรับตัวทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก

จากเอกสารงานวิจัย เรื่องภูมิหลังของครอบครัวกับการปรับตัวทั้งต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่าเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีปัญหาในการปรับตัวมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน

2.8 <u>งานวิจัยเรื่องสถานที่ตั้งของโรงเรียนและการปรับตัว</u>

<u>งานวิจัยในต่างประเทศ</u>

เฟลมส์ (Phelps. 1973 : 3303 - A) ได้ศึกษาปัญหาการรับรู้ของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาของวัยรุ่น โดยศึกษาจากนักเรียน 303 คน ครู 26 คน ในโรงเรียนประจำอำเภอเมืองแคนซัสซีตี้ พบว่า เด็กวัยรุ่นในชนบทมีความวิตกกังวลใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ มากกว่าเด็กในเมือง

<u>งานวิจัยในประเทศ</u>

พูลผล สุวรรณพัฒน์ (2512 : 179) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของเด็กนักเรียนในเมืองหลวง และเด็กนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด พบว่า นักเรียนในเมืองหลวงมีความสามารถในการเข้าสังคม ความมั่นคงทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนในต่างจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับมัญชรี บุนนาค (2513 : 145) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตของบิดามารดากับบุคลิกภาพของเด็กในพระนครและต่างจังหวัด พบว่า บุคลิกภาพของเด็กในจังหวัดพระนครเหนือกว่าเด็กต่างจังหวัดในด้านสติปัญญา ความมั่นคงในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์ เด็กต่างจังหวัดมีความตื่นเต้น กระวนกระวายใจ สูงกว่าเด็กในจังหวัดพระนคร

ปราชญาลปน์ กัณหเนตร (2515 : 186 - 187) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ความเกรงใจ และการปรับตัวของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร มีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด

พวงสร้อย วรกุล (2522 : 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนในกรุงเทพฯ และนักเรียนในจังหวัดสงขลา มีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ในด้านการปรับตัวกับบรรยากาศด้านการเรียนการสอนกับครู และสภาพภายในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับแต่สำหรับปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อัมพร โอตระกูล (2525 : 144 - 145) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวของนักเรียนไทยในชนบทและในเมือง พบว่า นักเรียนในเมืองที่มีอายุระหว่าง 14 - 17 ปี มีปัญหาทางจิตใจที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีความมั่นใจในตนเองว่าเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ (ร้อยละ 29.00) ขัดแย้งกับบิดา (ร้อยละ 27.50) มีความยุ่งยากเกี่ยวกับการเรียน (ร้อยละ 8.70) มีปัญหาทางจิตใจ (ร้อยละ 7.31) ส่วนนักเรียนชนบทอายุระหว่าง 12 - 18 ปี มีปัญหาทางจิตใจที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาในโรงเรียน (ร้อยละ 43.20) ปัญหาทางอารมณ์ (ร้อยละ 22.50) ปัญหาทางพฤติกรรม (ร้อยละ 17.37) มีปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 2.50)

จากเอกสารงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า สถานที่ตั้งของโรงเรียนมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า สถานที่ตั้งของโรงเรียนน่าจะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดมีการปรับตัวแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

<u>แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง</u>

<u>ประชากร</u>

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก ปีการศึกษา 2538 ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 4,372 คน ในโรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนชายล้วน และโรงเรียนหญิงล้วน เป็นนักเรียนชาย 1,676 คน และนักเรียนหญิง 2,696 คน

<u>กลุ่มตัวอย่าง</u>

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2538 ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 1, 808 คน เป็นนักเรียนชาย 908 คน และนักเรียนหญิง 900 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังต่อไปนี้

1. แบ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาตามรายชื่อโรงเรียนคาทอลิกในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียน และต่างจังหวัดจำนวน 20 โรงเรียนที่ภคินีคณะพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ทำงานอยู่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทโรงเรียนหญิงล้วน โรงเรียนชายล้วน และโรงเรียนสหศึกษา สุ่มมาประเภทละ 2 โรงเรียน ดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1.1 โรงเรียนหญิงล้วน ได้แก่ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ โรงเรียนพระหฤทัยเชียงใหม่

1.2 โรงเรียนชายล้วน ได้แก่ โรงเรียนกุหลาบวิทยา โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์

1.3 โรงเรียนสหศึกษา ได้แก่ โรงเรียนโยนออฟอาร์ค โรงเรียนราษฎร์บำรุงศิลป์

2. ในแต่ละโรงเรียนแบ่งออกเป็น 3 ระดับชั้น คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วสุ่มนักเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 99 % (Yamane. 1967 : 886)ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นนักเรียนชาย 306 คน และนักเรียนหญิง 300 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นนักเรียนชาย 300 คน และนักเรียนหญิง 300 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นนักเรียนชาย 302 คน และนักเรียนหญิง 300 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	โรงเรียน	ม. 1				ม. 2				ม. 3			
		ชาย		หญิง		ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	พระหฤทัยคอนแวนต์	-	-	310	100	-	-	331	100	-	-	320	100
2	จุฬาลงกรณ์วิทยา	106	106	-	-	100	100	-	-	102	102	-	-
3	โยนออฟอาร์ค	65	50	83	50	65	50	81	50	60	50	93	50
4	พระหฤทัยเชียงใหม่	-	-	413	100	-	-	397	100	-	-	314	100
5	ยอแซฟอุปถัมภ์	314	100	-	-	305	100	-	-	247	100	-	-
6	ราษฎร์บำรุงศิลป์	101	50	110	50	112	50	130	50	99	50	114	50
	รวม	586	306	916	300	582	300	939	300	508	302	841	300

<u>เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล</u>

1. แบบสอบถามการปรับตัว
2. แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
3. แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามการปรับตัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

1.2 ศึกษาแบบสอบถามปัญหาของมูนนีย์ (Mooney Problem Check list) แบบเจ (Junoir High School Form : J) ซึ่งเป็นแบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งการปรับตัวเป็น 7 ด้าน คือ

1. ด้านสุขภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกาย
2. ด้านโรงเรียน
3. ด้านบ้านและครอบครัว
4. ด้านการเงิน การงาน และอนาคต
5. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งชายและหญิง
6. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยทั่วไป
7. ด้านความกังวลเกี่ยวกับตนเอง

1.3 สร้างข้อคำถาม จำนวน 140 ข้อ โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 1.1, 1.2 และสร้างให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้

1.4 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ รองศาตราจารย์ ดร. อารี พันธ์มณี ผู้ช่วยศาตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา พิจารณาข้อความในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นว่าสามารถวัดได้ตามลักษณะต่าง ๆ ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมารีสวรรค์ จำนวน 130 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วตรวจแบบสอบถามให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมคะแนนแต่ละคนแล้ว

เรียงคะแนนจากสูงไปหาต่ำ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ แล้วนำค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อของแต่ละกลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้ t - test ได้แบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน 67 ข้อ จากจำนวน 140 ข้อ โดยมีค่า t ระหว่าง 2.02 ถึง 6.02

1.6 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 1.5 มาหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)ได้ค่าความเชื่อมั่น .9025

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ชั้น ศาสนา โรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน สภาพครอบครัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการปรับตัวที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้นักเรียนสำรวจปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านสุขภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านโรงเรียน ด้านบ้านและครอบครัว ด้านการเงินการงานและอนาคต ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งชายและหญิง ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยทั่วไป ด้านความกังวลเกี่ยวกับตนเอง

ตัวอย่าง

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความนี้แล้วพิจารณาตัวนักเรียนเองว่าข้อความนี้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนเพียงใด แล้วให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเพียง 1 ช่องเท่านั้น

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. สุขภาพไม่ดีเท่าที่ควร	.....	.....	.....	.....	.....

<u>เกณฑ์การให้คะแนน</u>

ถ้าข้อความนั้นเป็นข้อความทางบวก

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ถ้าข้อความนั้นเป็นข้อความทางลบ

มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	4	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

2. แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2.2 ศึกษาแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของอุรัญญา รุกขมธุร์ (2526 : 154 - 160) และเสาวรัตน์ จุลรัตน์ (2535 : 147 - 156)

2.3 สร้างข้อคำถาม โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 2.1, 2.2 และสร้างให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้

2.4 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน คือ รองศาตราจารย์ ดร. อารี พันธ์มณี ผู้ช่วยศาตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา พิจารณาข้อความในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นว่าสามารถวัดได้ตามลักษณะต่าง ๆ ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมารีสวรรรค์ จำนวน 130 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วตรวจแบบสอบถามโดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมคะแนนแต่ละคนแล้วเรียงคะแนนจากสูงไปหาต่ำ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อของแต่ละกลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test ได้แบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน 38 ข้อ จากจำนวน 50 ข้อ โดยมีค่า t ระหว่าง 2.02 ถึง 6.17

2.6 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 2.5 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)ได้ค่าความเชื่อมั่น .8574

<u>ลักษณะของแบบสอบถาม</u>

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้วัดความคิดเห็นของนักเรียนต่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ในด้านต่างๆ ดังนี้ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

<u>ตัวอย่าง</u>

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แล้วพิจารณาข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนแล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเพียง 1 ช่อง

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
0. อากาศในห้องเรียนอบอ้าว	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าข้อความนั้นเป็นข้อความทางบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ถ้าข้อความนั้นเป็นข้อความทางลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

3. แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

3.2 ศึกษาแบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ของ วิมล สุวรรณมณี (2527 : 80 - 85) ธีระ มูลธิยะ (2530 : 66 - 69) และนิ่มนวล อันทะชัย (2532 : 77 - 81)

3.3 สร้างข้อคำถาม โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 3.1, 3.2 และสร้างให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้

3.4 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ของแบบสอบถามโดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ รองศาตราจารย์ ดร. อารี พันธ์มณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา พิจารณาข้อความในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นว่าสามารถวัดได้ตามลักษณะต่าง ๆ ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมารีสวรรค์ จำนวน 130 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วตรวจแบบสอบถามโดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมคะแนนแต่ละคนแล้วเรียงคะแนนจากสูงไปหาต่ำ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อของแต่ละกลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้ t - test ได้แบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน 24 ข้อ จากจำนวน 32 ข้อ โดยมีค่า t ระหว่าง 2.36 ถึง 6.35

3.6 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 3.5 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .8265

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้นักเรียนสำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเองใน 4 ด้าน คือ รูปร่างลักษณะ ความสามารถ คุณค่าของตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น จากข้อความที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

คำชี้แจง นักเรียนคงจะเคยมองดูตัวเองมาบ้าง และมีความคิด ความรู้สึกว่า ตนเองมีรูปร่างลักษณะเป็นอย่างไร มีความสามารถมากน้อยแค่ไหน มีคุณค่าเพียงใด และมีความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นมากน้อยแค่ไหน ข้อความต่อไปนี้จะช่วยวิเคราะห์ความรู้สึกที่มีต่อตัวเองของนักเรียนได้มากถ้าหากว่านักเรียนจะตอบอย่างจริงใจและตรงตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

โปรดพิจารณาความรู้สึกของนักเรียนว่า นักเรียนมีความคิดและความรู้สึกต่อตนเองในด้านต่างๆ ในระดับไหน มากหรือน้อยอย่างไร แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนรูปร่างหน้าตาดี	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าข้อความนั้นเป็นข้อความทางบวก

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ถ้าข้อความนั้นเป็นข้อความทางลบ

มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	4	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

<u>การเก็บรวบรวมข้อมูล</u>

1. ผู้วิจัยติดต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สุ่มตัวอย่างได้ โดยขอนัดวันเวลาที่จะทดสอบนักเรียน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและความร่วมมือจากทางโรงเรียนในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้นักเรียนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตนเอง จำนวน 1,808 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืน 1,787 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.84

3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

1. ในที่นี้ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences Version)

2. หาสถิติพื้นฐาน ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)ของคะแนนการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาแต่ละระดับชั้น

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

4. วิเคราะห์ความแตกต่างของการปรับตัวของตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียนโดยใช้ t - test ในกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (F - test) และถ้าพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติให้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ Newman-Keuls Method

5. วิเคราะห์ตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปรับตัวโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Discriminant Analysis)

<u>สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล</u>

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน (Ferguson. 1971 : 45)

   1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)

   1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (Ferguson. 1971 : 62)

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการปรับตัว แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ และแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยใช้สูตร t - test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185 - 186)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 171.)

$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1}\right]\left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือนั้นทั้งฉบับ

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของลักษณะการปรับตัวแต่ละด้านของนักเรียนเพศชาย - หญิง แต่ละชั้น โดยใช้สูตร (Ferguson. 1971 : 152)

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1}{N_1} + \frac{S_2}{N_2}}}$$

เมื่อ $\overline{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มที่ 1

$\overline{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มที่ 2

S_1 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของนักเรียนกลุ่มที่ 1

S_2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของนักเรียนกลุ่มที่ 2

N_1 แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มที่ 1

N_2 แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มที่ 2

$df = n_1 + n_2 - 2$

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียวและทดสอบด้วย F - test (Lindquist. 1965 : 55 - 56)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

ถ้าพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติให้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ Newman Keuls Method (Winer. 1971 : 218)

3.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2537 : 321 - 324)

$$r = \frac{N\Sigma XY - \Sigma X\Sigma Y}{\sqrt{[N\Sigma X^2 - (\Sigma X^2)][N\Sigma Y^2 - (\Sigma Y^2)]}}$$

เมื่อ r แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ΣX แทน ผลรวมสูงสุดของคะแนน X

ΣY แทน ผลรวมสูงสุดของคะแนนชุด Y

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง

ΣY^2 แทน ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

ΣXY แทน ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y

N แทน จำนวนคนหรือสิ่งที่ศึกษา

3.4 วิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัว โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม(Discriminant Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 11

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะให้ความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายและเพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

<u>สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล</u>

N	แทน	จำนวนนักเรียน
$\overline{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้ในการแจกแจงค่า F
t	แทน	อัตราส่วนที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงค่า t
df	แทน	Degree of Freedom
SS	แทน	Sum of Square
M.S.	แทน	Mean Square
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
X_1	แทน	เพศ
X_2	แทน	ระดับชั้น
X_3	แทน	ประเภทของโรงเรียน
X_4	แทน	ศาสนา
X_5	แทน	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน
X_6	แทน	อัตมโนทัศน์
X_7	แทน	ภูมิหลังของครอบครัว
X_8	แทน	สถานที่ตั้งของโรงเรียน
d	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐาน
z	แทน	ค่าการวัดที่ได้จากตัวแปรแต่ละตัว
p	แทน	ลำดับที่ของตัวแปรในสมการจำแนกกลุ่มตั้งแต่ 1 ถึง p

C	แทน	คะแนนจำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบ
c	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบ
V	แทน	คะแนนดิบที่ได้จากตัวแปรในสมการแต่ละตัว
F_u	แทน	ค่า Univariate F-ratio
F_{en}	แทน	ค่า F-to-enter (ค่า partial F ก่อนเข้าสมการ)
F_{re}	แทน	ค่า F-to-remove (ค่า partial F เมื่ออยู่ในสมการ)
F_{in}	แทน	partial F ที่เป็นเกณฑ์ในการเลือกตัวแปรเข้าสมการ
F_{out}	แทน	partial F ที่เป็นเกณฑ์ในการตัดตัวแปรออกจากสมการ
λ	แทน	ค่า eigenvalue
R_c	แทน	ค่า canonical correlation
$\wedge$	แทน	ค่า Wilk's Lamda
χ^2	แทน	ค่า Chi-square
α	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก โดยจำแนกตามตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน กับคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนโดยจำแนกตามตัวแปร ได้แก่ เพศ ประเภทของโรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ และสถานที่ตั้งของโรงเรียน โดยใช้ t - test

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนโดยจำแนกตามตัวแปร ได้แก่ ระดับชั้น ศาสนา และภูมิหลังของครอบครัว โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบแบบนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls Method)

ตอนที่ 5 ผลการศึกษาตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปรับตัว โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Discriminant Analysis)

<u>ผลการวิเคราะห์ข้อมูล</u>

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก โดยจำแนกตามตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิกโดยจำแนกตามตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

ตัวแปร	ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	857	48.01
	หญิง	928	51.99
ระดับชั้น	ม. 1	593	33.26
	ม. 2	594	33.21
	ม. 3	596	33.43
ประเภทของโรงเรียน	หญิงล้วน	602	33.76
	ชายล้วน	582	32.64
	สหศึกษา	599	33.60

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา	พุทธ	1447	81.16
	คริสต์	324	18.17
	อื่น ๆ	12	.67
สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	ดี	909	50.87
	ไม่ดี	878	49.13
ภูมิหลังของครอบครัว	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	1512	84.80
	บิดามารดาหย่าร้างกัน	91	5.10
	บิดามารดาแยกกันอยู่	81	4.55
	บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	97	5.44
	บิดาและมารดาถึงแก่กรรม	2	.11
สถานที่ตั้งของโรงเรียน	กรุงเทพมหานคร	910	51.04
	ต่างจังหวัด	873	48.96

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวนนักเรียนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ระดับชั้น และประเภทของโรงเรียนมีจำนวนใกล้เคียงกัน มีนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธมากกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาคริสต์เป็นจำนวนมาก ส่วนนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ มีเพียงเล็กน้อย ส่วนตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันทั้งดีและไม่ดีนักเรียนมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองทางบวกมากกว่าทางลบ ภูมิหลังของครอบครัวส่วนมากบิดามารดาของนักเรียนจะอยู่ด้วยกันจำนวนครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรมมีจำนวนใกล้เคียงกัน และมีจำนวนน้อยมากที่ทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรม และด้านสถานที่ตั้งของโรงเรียนมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมากกว่าต่างจังหวัด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียนกับคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ดังแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน กับการปรับตัว

ตัวแปร	r
เพศ	-.0092
ระดับชั้น	.0377
ประเภทของโรงเรียน	-.0027
ศาสนา	.0262
สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	.3351***
อัตมโนทัศน์	.6862***
ภูมิหลังของครอบครัว	-.0544
สถานที่ตั้งของโรงเรียน	.1499***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรด้านอัตมโนทัศน์มากที่สุด และรองลงไป คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสถานที่ตั้งของโรงเรียนตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวจำแนกตามตัวแปรเพศ ประเภทของโรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรเพศ ดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนักเรียนชายและหญิง

เพศ	N	$\overline{X}$	S.D.	t	•
ชาย	857	228.43	20.59		
				.53	
หญิง	928	227.90	21.41		

จากตาราง 4 แสดงว่า ระหว่างนักเรียนชายและหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรประเภทของโรงเรียน ดังแสดงไว้ในตาราง 5 - 6

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนชายล้วนและนักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา

ประเภทของโรงเรียน	N	$\overline{X}$	S.D.	t
นักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนชายล้วน	582	228.47	21.50	
				.94
นักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา	273	228.37	18.61	

จากตาราง 5 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนชายล้วนและนักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนหญิงล้วนและนักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา

ประเภทของโรงเรียน	N	$\overline{X}$	S.D.	t
นักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนหญิงล้วน	602	227.68	21.10	
				.68
นักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา	326	228.31	22.00	

จากตาราง 6 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนหญิงล้วนและนักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษาไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ระหว่างนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี

สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	N	$\overline{X}$	S.D.	t
ดี	909	222.56	20.67	
				-11.94***
ไม่ดี	878	233.99	19.76	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 7 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ระหว่างนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมดีและไม่ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว จำแนกตามตัวแปรอัตมโนทัศน์ ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ระหว่างนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองทางบวกและทางลบ

อัตมโนทัศน์	N	$\overline{X}$	S.D.	t
ทางบวก	970	217.53	17.12	
				-28.06***
ทางลบ	805	240.97	18.00	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 8 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ระหว่างนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองทางบวกและทางลบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรสถานที่ตั้งของโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ระหว่างนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

สถานที่ตั้งของโรงเรียน	N	$\overline{X}$	S.D.	t
กรุงเทพมหานคร	910	225.75	21.54	
				-5.02***
ต่างจังหวัด	873	230.72	20.18	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 9 แสดงนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดมีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรด้านระดับชั้น ศาสนา และภูมิหลังของครอบครัว ดังแสดงในตาราง 10 - 12

4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรด้านระดับชั้น ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2555.80	1277.90	2.90
ภายในกลุ่ม	1784	785851.07	440.50	
ผลรวม	1786	788406.87		

จากตาราง 10 แสดงว่านักเรียนระดับชั้นต่างกันมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน โดยคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ($\overline{X}$ = 227.87) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ($\overline{X}$ = 226.88) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($\overline{X}$ = 229.78) ไม่แตกต่างกัน

4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรด้านศาสนา ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และ ศาสนาอื่นๆ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2172.10	1086.05	2.46
ภายในกลุ่ม	1784	786234.77	440.72	
ผลรวม	1786	788406.87		

จากตาราง 11 แสดงว่านักเรียนที่นับถือศาสนาต่างกันมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน โดยคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรด้านภูมิหลังของครอบครัว

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีภูมิหลังทางครอบครัวต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	13602.00	3400.50	7.82***
ภายในกลุ่ม	1782	774804.87	434.79	
ผลรวม	1786	788406.87		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 12 แสดงว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม บิดาและมารดาถึงแก่กรรม มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เพื่อศึกษาว่า นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวแบบใดมีการปรับตัวสูงต่ำกว่ากัน จึงทดสอบเป็นรายคู่ ด้วย Newman - Keuls Method ดังแสดงไว้ในตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรมบิดาและมารดาถึงแก่กรรม เป็นรายคู่

ประเภทของครอบครัว		บิดามารดาหย่าร้างกัน	บิดามารดาแยกกันอยู่	บิดาและมารดาถึงแก่กรรม	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
	$\overline{X}$	219.71	220.42	221.00	229.02	230.25
บิดามารดาหย่าร้างกัน	219.71	-	0.71	1.29	9.31*	10.54*
บิดามารดาแยกกันอยู่	220.42		-	0.58	8.60*	9.83*
บิดามารดาถึงแก่กรรม	221.00			-	8.02	9.25
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	229.02				-	1.23
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	230.25					-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่บิดามารดาหย่าร้างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่บิดามารดาถึงแก่กรรมมีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่บิดามารดาหย่าร้างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่บิดามารดาแยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรมมีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่บิดามารดาแยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 ผลการศึกษาตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปรับตัว

5.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตัวแปร ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตัวแปร

ตัวแปร	การปรับตัวดี		การปรับตัวไม่ดี		รวมทั้งหมด		F_u
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D	
X_1	1.5232	.7997	1.5189	.5045	1.5211	.5019	.34
X_2	1.9800	.80069	2.0114	.8335	1.9954	.8169	.66
X_3	2.0110	.8091	2.0091	.8183	2.0101	.8134	.25
X_4	1.2139	.4288	1.1947	.4241	1.2045	.4265	.90
X_5	117.5532	14.1991	126.0400	15.0368	121.7273	15.21685	149.60***
X_6	72.9445	7.5519	83.6334	8.2235	78.2016	9.5278	814.30***
X_7	1.3603	.8294	1.2909	.8183	1.3262	.8231	3.15
X_8	1.4445	.5038	1.5429	.5007	1.4929	.5045	17.02***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 14 แสดงว่า เมื่อนำค่าเฉลี่ยของ 8 ตัวแปร มาทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ปรับตัวได้ กับกลุ่มนักเรียนที่ปรับตัวไม่ได้ในแต่ละตัวแปร พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำนวน 3 ตัวแปร และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5 ตัวแปรกลุ่มนักเรียนที่ปรับตัวได้กับกลุ่มนักเรียนที่ปรับตัวไม่ได้ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ และสถานที่ตั้งของโรงเรียน กลุ่มนักเรียนที่ปรับตัวได้กับกลุ่มนักเรียนที่ปรับตัวไม่ได้ ที่ไม่แตกต่างกัน คือ เพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา และภูมิหลังของครอบครัว ตัวแปรที่เป็นปัจจัย

จำแนกความแตกต่างของการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Discriminant Analysis) ตัวแปรที่มีน้ำหนักในการจำแนกความแตกต่างของการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้อง

1. เป็นตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ และมีค่า partial F ซึ่งหมายถึง ความสัมพันธ์ร่วมทั้งก่อนได้รับเลือกเข้าสมการ (F_{cn}) และเมื่อได้รับเลือกเข้าสมการแล้ว (F_{m}) เกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1.0000 ค่า partial F ของตัวแปรที่จะได้รับเลือกเข้าสมการพิจารณาก่อนและหลังการวิเคราะห์แต่ละขั้น (STEP)

2. มีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Function Coefficients) ที่มีส่วนเพิ่มน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มให้แก่สมการ 2 ค่า ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบกับค่าสัมประสิทธิ์จำแนกที่ปรับตัวได้ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์นี้จะบอกให้ทราบถึงน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มที่แต่ละตัวแปรให้สมการ ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มของตัวแปรใดมีค่ามาก แสดงว่า ตัวแปรนั้นมีส่วนเพิ่มน้ำหนักในการจำแนกให้แก่สมการสูง ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มตัวแปรใดมีค่าน้อย แสดงว่า ตัวแปรนั้นมีส่วนเพิ่มน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มให้แก่สมการต่ำ

3. สมการที่ประกอบด้วยตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการทั้งหมด มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม แบบการเลือกตัวแปรเข้าในสมการที่ละตัวแปรตามลำดับ (Stepwise Discriminant Analysis)แล้ว ได้ค่าสถิติสำคัญ 3 ประการ ดังแสดงในตาราง 15 - 17

ตาราง 15 แสดงตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ และค่า partial F ของตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ

STEP	ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ		patial	
			F_{en}	F_{re}
1	X_6	อัตมโนทัศน์	814.329	814.3300
2	X_5	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	481.617	102.3500
3	X_1	เพศ	322.955	105.0500
4	X_4	ศาสนา	243.066	2.5500
5	X_8	สถานที่ตั้งของโรงเรียน	194.861	1.6700
6	X_7	ภูมิหลังของครอบครัว	162.563	1.0400

F_{in}= 1.0000 F_{out}= 1.0000

จากตาราง 15 แสดงว่าตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการมีทั้งหมด 6 ตัวแปร ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการเป็นลำดับแรก คือ อัตมโนทัศน์ เนื่องจากมีค่า patial F ก่อนได้รับเลือกเข้าสมการมากที่สุด (F_{en}= 814.329) ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการลำดับต่อมา คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพศ ศาสนา สถานที่ตั้งของโรงเรียน และภูมิหลังของครอบครัว ตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรนี้ ต่างมีค่า patial F กับตัวแปรอื่น ๆ ที่ร่วมในสมการเดียวกัน ทั้งก่อนได้รับเลือก (F_{en}) และเมื่อได้รับเลือกเข้าสมการแล้ว (F_{re}) เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1.0000

ตาราง 16 แสดงค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มของตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ		ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่ม	
		c	d
X_6	อัตมโนทัศน์	.11607	.91570
X_5	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	.26919	.39347
X_1	เพศ	.14320	.07190
X_4	ศาสนา	-.15638	-.06670
X_8	สถานที่ตั้งของโรงเรียน	.10128	.05087
X_7	ภูมิหลังของครอบครัว	-.49649	-.04085
	ค่าคงที่	-90.17248	

c แทน คะแนนดิบ d แทน คะแนนมาตรฐาน

จากตาราง 16 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มปรับตัวได้ (Standardized Discriminant Function Coefficients) ของตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มแก่สมการมากที่สุด คือ อัตมโนทัศน์ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพศ ศาสนา สถานที่ตั้งของโรงเรียนตามลำดับ และตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักแก่สมการน้อยที่สุด คือ ภูมิหลังของครอบครัว

ตาราง 17 แสดงการทดสอบความมีนัยสำคัญของสมการจำแนกกลุ่ม

λ	R_c	^	χ^2	df	α
.5481	.5950	.6459	774.006	4	.001

จากตาราง 17 สมการจำแนกกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 6 ตัวแปร เป็นปัจจัยที่จำแนกความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่ปรับตัวได้กับนักเรียนที่ปรับตัวไม่ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่แสดงไว้ในตาราง 15-17 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น คือ

อันดับ 1 อัตมโนทัศน์

อันดับ 2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

อันดับ 3 เพศ

อันดับ 4 ศาสนา

อันดับ 5 สถานที่ตั้งของโรงเรียน

และอันดับ 6 ภูมิหลังของครอบครัว

5.3 ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการ

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูล STEP 6 แล้วมีตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือกเข้าสมการ 2 ตัวแปร เนื่องจากค่า partial F ของตัวแปรทั้งสองนี้ น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1.0000 จึงถูกตัดออกจากสมการ ดังแสดงไว้ในตาราง 18

ตาราง 18 แสดงตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการ

ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการ		F_{cn}
X_2	ระดับชั้น	.12093
X_3	ประเภทของโรงเรียน	.60780

จากตาราง 18 แสดงว่าตัวแปรที่ถูกตัดออกสมการ 2 ตัวแปร คือ ระดับชั้น และประเภทของโรงเรียน เพราะเมื่อนำตัวแปรทั้งสองนี้ ไปวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรอื่นๆ แล้วไม่มีน้ำหนักพอที่จะส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้ แสดงว่าระดับชั้นและประเภทของโรงเรียนไม่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน

5.4 ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐาน เมื่อไม่คิดเครื่องหมาย ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ลำดับความสำคัญ	ตัวแปรในสมการ	ค่า d เมื่อ ไม่คิดเครื่องหมาย	ร้อยละของน้ำหนัก ที่ตัวแปรให้สมการ
1	อัตมโนทัศน์	.91570	59.47
2	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	.39349	25.58
3	เพศ	.07190	4.67
4	ศาสนา	.06670	4.33
5	สถานที่ตั้งโรงเรียน	.05087	3.30
6	ภูมิหลังของครอบครัว	.04085	2.65
	รวม	1.53951	100.00

จากตาราง 19 แสดงว่า อัตมโนทัศน์ เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวมากที่สุดเพราะให้น้ำหนักในการจำแนกแก่สมการมากที่สุด (d = .91570) หรือคิดเป็นร้อยละ 59.47 รองลงไป คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน (d = .39349) หรือร้อยละ 25.58 เพศ (d = .07190)หรือร้อยละ 4.67 สถานที่ตั้งของโรงเรียน (d = .05087) หรือร้อยละ 3.30 และภูมิหลังของครอบครัว (d = .04085) หรือร้อยละ 2.65 ตามลำดับ

บทที่ 5

บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน กับการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังทางครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. นักเรียนชายและหญิงมีการปรับตัวแตกต่างกัน

3. นักเรียนระดับชั้นต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

4. นักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนชายล้วน มีการปรับตัวแตกต่างกัน

5. นักเรียนหญิง ที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนหญิงล้วน มีการปรับตัวแตกต่างกัน

6. นักเรียนที่นับถือศาสนาต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

7. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

8. นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

9. นักเรียนที่มีภูมิหลังของครอบครัวต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน

10. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ต่างจังหวัดมีการปรับตัวแตกต่างกัน

11. ตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัว

<u>ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า</u>

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเครือคาทอลิก ปีการศึกษา 2538 ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 4,372 คน1,676 คน และนักเรียนหญิง 2,696 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2538 ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 โดยแบ่งเป็นนักเรียนชาย 908 คน และ นักเรียนหญิง 900 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร

<u>วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า</u>

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1. แบบสอบถามการปรับตัว แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ศาสนา โรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน และสถานภาพของครอบครัว ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปรับตัว เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 67 ข้อ แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้น แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

2. แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้น แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

3. แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้น แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น .83

<u>การเก็บรวมรวมข้อมูล</u>

ผู้วิจัยเริ่มเก็บรวมรวบข้อมูลตั้งแต่วันที่ 3 - 10 มกราคม 2539 โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 1,808 ฉบับ ได้รับคืนมา 1,787 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 98.84

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก โดยจำแนกตามตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียนอัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน กับคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเครือคาทอลิก โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนโดยจำแนกตามตัวแปร ได้แก่ เพศ ประเภทของโรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ และสถานที่ตั้งของโรงเรียน โดยใช้ t - test

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนโดยจำแนกตามตัวแปร ได้แก่ ระดับชั้น ศาสนา และภูมิหลังของครอบครัว โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

เมื่อพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบแบบนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls method)

ตอนที่ 5 ศึกษาตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Discriminant Analysis)

<u>สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล</u>

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ และสถานที่ตั้งของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา และภูมิหลังของครอบครัว ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการปรับตัว

2. นักเรียนชายและหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

4. นักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนชายล้วน มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

5. นักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนหญิงล้วน มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

6. นักเรียนที่นับถือพุทธศาสนา คริสตศาสนา และศาสนาอื่นๆ มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

7. นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมในโรงเรียนต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

8. นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่างกัน มีการปรับตัวต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

9. นักเรียนที่มีภูมิหลังของครอบครัวต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันปรับตัวดีกว่านักเรียนที่บิดามารดาหย่าร้างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันปรับตัวดีกว่านักเรียนที่บิดามารดาแยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรมปรับตัวดีกว่านักเรียนที่บิดามารดาหย่าร้างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่บิดามารดาถึงแก่กรรมปรับตัวดีกว่านักเรียนที่บิดามารดาแยกกันอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและโรงเรียนที่ตั้งอยู่ต่างจังหวัดมีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

11. ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัว ได้แก่ ตัวแปรด้านอัตมโนทัศน์ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพศ ศาสนา สถานที่ตั้งของโรงเรียน และภูมิหลังของครอบครัว ส่วนตัวแปรด้านระดับชั้นและประเภทของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน

<u>อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า</u>

1. ตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังทางครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากผลการวิจัย พบว่า การปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .3351$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี จะมีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุช (Bush. 1942 : 656) ที่พบว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านตัวครูมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียน

การปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรด้านอัตมโนทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .6862$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองทางบวกจะมีการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองทางลบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2532 : 58) ที่พบว่าความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัว

การปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรด้านสถานที่ตั้งของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (r = .1499) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ต่างจังหวัดปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครทั้งนี้เพราะต่างจังหวัดมีสภาพที่เอื้อต่อการปรับตัวของเด็กมากกว่าในกรุงเทพมหานคร ในด้านค่านิยม ด้านวัตถุนิยม ฯลฯ ที่ทำให้เด็กที่อยู่ในกรุงเทพมหานครพบความยุ่งยากใจมากกว่าเด็กที่อยู่ต่างจังหวัด

ผลการวิจัย ปรากฏว่า ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวกับตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา และภูมิหลังของครอบครัว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้น่าจะมีความสัมพันธ์กับการปรับตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในลักษณะใกล้เคียงกัน จึงทำให้ไม่มีผลต่อการปรับตัว แต่อาจมีตัวแปรบางตัวน่าจะมีความสัมพันธ์กับการปรับตัว เช่น ศาสนา และภูมิหลังของครอบครัว แต่เนื่องจากสัดส่วนของนักเรียนที่นับถือศาสนา และภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียนมีสัดส่วนที่แตกต่างกันมาก จึงทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปอร์เทียส (Porteous. 1985 : 465 - 478) สมคิด บุญเรือง (2516 : 41-42) ถนอมศรี อินทนนท์ (2530 : 82) นิลวรรณ ศิริอังกุล (2535 : 110) ที่พบว่านักเรียนชายและหญิงมีการปรับตัวแตกต่างกันทั้งนี้เนื่องมาจากวัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ ระหว่างเด็ก กับผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการปรับตัวเป็นวัยแห่งปัญหาเป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์ เด็กจะประสบกับปัญหาในการดำเนินชีวิตทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา และเนื่องมาจากสังคมปัจจุบันนี้มีปัญหาต่าง ๆ มากมายที่ทำให้เด็กต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การปกครอง และสังคม เช่น สภาพครอบครัวในปัจจุบันพ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน สภาพปัญหาการจราจร ซึ่งทำให้เวลาที่จะใกล้ชิดหรือดูแลให้ความอบอุ่นลูกไม่เพียงพอ จึงทำให้บางครั้งเด็กมีความรู้สึกขาดที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา นอกจากนี้เด็กต้องปรับตัวให้เข้าวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งหลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว และเด็กยังต้องปรับตัวกับค่านิยมผิด ๆที่กำลังระบาดในโรงเรียนใหญ่ ๆ คือค่านิยมในการนิยมคนรวยและการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย เพื่อแข่งขันกัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้น่าจะมีผลต่อการปรับตัวมากขึ้น แต่ในปัจจุบันนี้ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงต่างก็ประสบปัญหาเหมือนกันดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ ค่านิยมในสังคมได้เปลี่ยนไปจากเดิม จากที่เคยยกย่องผู้ชายแต่ปัจจุบันสถานะของผู้ชายและผู้หญิงไม่แตกต่างกัน มีการยกย่องผู้หญิงมากขึ้น ทำให้ผู้หญิงลด

ความคับข้องใจลง จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงน่าจะเป็นข้อสนับสนุนได้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่พบความแตกต่างระหว่างการปรับตัวของนักเรียนชายและหญิง

3. นักเรียนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ (2526 : 58) ที่พบว่าวัยรุ่นที่มีระดับชั้นต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน และแนวโน้มของการปรับตัวจะดีขึ้นตามระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับจิตรียา ไชยศรีพรหม (2527 : 84) ที่พบว่านักเรียนต่างระดับชั้นกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนวัยนี้เป็นวัยที่อยู่ในช่วงอายุใกล้เคียงกัน คือ วัยรุ่นตอนต้น จึงทำให้การปรับตัวของนักเรียนทั้งสามชั้นไม่แตกต่างกัน

4. นักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนชายล้วนและนักเรียนชายที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิ่มนวล อันทะชัย (2532 : 64) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษามีการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศดีที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนในโรงเรียนหญิง ทั้งนี้ เพราะการให้การอบรมของนักเรียนในเครือคาทอลิก ทั้งสามประเภทมีลักษณะใกล้เคียงกัน และจากการที่สังคมเปลี่ยนไปจากเดิม คือ แต่ก่อนโรงเรียนที่เป็นหญิงล้วนนั้น จะมีครูสตรีเท่านั้น แต่ปัจจุบัน โรงเรียนทั้งสามประเภท มีการรับครูชายและครูหญิงเข้ามาทำการสอน นอกจากนี้ การเข้าสังคมมีมากขึ้น นักเรียนทั้งสองเพศมีการพบปะกันได้มากกว่าแต่ก่อน จึงทำให้ทั้งสองเพศไม่รู้สึกเคอะเขิน เมื่อพบกันหรือเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกัน ส่งผลให้ไม่เกิดความแตกต่างในการปรับตัว

5. นักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนหญิงล้วนและนักเรียนหญิงที่อยู่ในโรงเรียนสหศึกษา มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวรรณ คำแช่ม (2520 : 68) ที่พบว่า นักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรีมีการปรับตัวแตกต่างจากนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา ทั้งนี้ การปกครอง การอบรมนักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนทั้งสามประเภทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะใกล้เคียงกัน เนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นนักบวชในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก จึงทำให้ประเภทของโรงเรียนไม่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน

6. นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอื่น ๆ ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนคาทอลิกไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิกรม กมลสุโกศล (2518 : 104) ที่พบว่า นักเรียนที่นับถือศาสนาต่างกัน คือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม มีการปรับตัวแตกต่างกัน ทั้งนี้ เป็นเพราะในโรงเรียนคาทอลิกมีการจัดกิจกรรมให้

นักเรียนที่นับถือศาสนานั้น ๆ ในโอกาสวันสำคัญทางศาสนาของนักเรียน และตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนทุกคนต้องเรียนวิชาพุทธศาสนา และมีวิชาเลือกเสรีคริสตศาสนาสำหรับนักเรียนที่นับถือศาสนาคริสต์ นอกจากนี้ยังมีการจัดให้นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามได้มีโอกาสเรียนคำสอนของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามด้วย จากการที่นักเรียนทุกคนเรียนทุกศาสนาและพบว่าแก่นของศาสนาทุกศาสนาไม่ต่างกัน วิธีการปฏิบัติของศาสนาทุกศาสนาก็เป็นสากล คือสอนให้เป็นคนดี จึงทำให้ศาสนาไม่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน

7. นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (t = -11.94) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 7 จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมดี มีการปรับตัวดีกว่านักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโอเบอร์ทัฟเฟอร์ (Oberteuffer. 1954 : 296 - 297) ที่พบว่าสุขภาพจิตเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียนด้านอิทธิพลของชั้นเรียนเป็น สิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อสุขภาพจิตของเด็ก และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนดีจะมีส่วนช่วยให้นักเรียน ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี และสอดคล้องกับบุธ (วิลาศ ทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Buth. 1942: 645 - 656) ที่พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอน ครูที่พยายามทำความรู้จักกับเด็ก ให้ความเห็นอกเห็นใจ รู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีและมีความสามารถในการปรับตัวสูง

8. นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (t = -28.06) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 8 โดยนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองทางบวกสามารถปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองทางลบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฮาเมด (Hamed. 1967 : 225 - 239) ที่พบว่าอัตมโนทัศน์และการปรับตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวก และสอดคล้องกับ อำไพ ศิริพัฒน์ (2505 : 6) ที่กล่าวว่า อัตมโนทัศน์มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของตน การที่บุคคลมีอัตมโนทัศน์ดีมักจะมีความนึกคิดที่ดีต่อบุคคลอื่น บุคคลที่ยอมรับตนเองมักจะยอมรับผู้อื่นด้วย

9. นักเรียนที่มีภูมิหลังของครอบครัวต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (F = 7.82) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 9จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่บิดามารดาถึงแก่กรรม มีการปรับตัวดีที่สุด รองลงมาคือบิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาถึงแก่กรรม บิดามารดาแยกกันอยู่ และบิดามารดาหย่าร้างกันตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับชเนล (Schell. 1991 : 6118) ที่พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีความยุ่งยากในการปรับตัวมากกว่ากลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวไม่หย่าร้าง และสอดคล้องกับการศึกษาของนิลวรรณ ศิริอังกูล

(2535 : 76) ที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติมีสุขภาพจิตด้านการปรับตัวทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก

10. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดมีการปรับตัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (t = -5.02) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 10 จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ต่างจังหวัดมีการปรับตัวดีกว่านักเรียน ที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพวงสร้อย วรกุล

(2522 : 54) ที่พบว่า นักเรียนในกรุงเทพฯ และนักเรียนในจังหวังสงขลามีการปรับตัวแตกต่างกัน ทั้งเป็นเพราะสังคมในกรุงเทพมหานครเป็นสังคมที่ต้องดิ้นรนต่อสู้กับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนผู้คนปรับตัวตามไม่ทัน เช่น สื่อสารมวลชน สภาพการจราจร สถานเริงรมณ์ เป็นต้น จากการที่บุคคลไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับโครงสร้างของสังคม พบว่า ปัญหาสังคมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมอุตสาหกรรมมากกว่าในสังคมเกษตรกรรม (จรรจา สุวรรณทัต 2535 : 32)

11. ตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของโรงเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัว จากการวิจัย พบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัว คือ อัตมโนทัศน์ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพศ ศาสนา สถานที่ตั้งของโรงเรียน และภูมิหลังของครอบครัว อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเรียงตามลำดับตัวแปรที่ส่งผลจากมากไปหาน้อย ได้ดังต่อไปนี้

11.1 ตัวแปรด้านอัตมโนทัศน์ เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักในการส่งผลต่อการปรับตัวมากที่สุด เพราะมีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มการปรับตัวมากที่สุด (d = .91570) และมีค่า partial F มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1.0000 (F_{en}= 814.329, F_{re}= 814.33) และมีค่าน้ำหนักที่ตัวแปรให้สมการร้อยละ 59.47 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1959 : 87 - 92) ที่พบว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ไปในด้านดีจะมีความกังวลใจน้อยกว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ไปในด้านไม่ดี และนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ในด้านดีจะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวอันดับ 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มการปรับตัวได้ (d = .39349) และมีค่า partial F มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 1.0000 (F_{en}= 481.617, F_{re} = 102.35) และมีค่าน้ำหนักที่ตัวแปรให้สมการร้อยละ 25.58 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโอเบอร์ทัฟเฟอร์ (Oberteuffer. 1954 : 296 - 297) ที่พบว่าอิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อสุขภาพจิตของเด็ก และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนดีมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

ตัวแปรด้านเพศ ระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยของเพศชาย และเพศหญิงเป็น 1.52328 กับ 1.51890 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .49973 กับ .50450 ตามลำดับ ความแตกต่างด้านเพศของทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน (F = .34) แต่เมื่อนำตัวแปรนี้ไปวิเคราะห์กับตัวแปรทั้งหมดแล้วจึงได้เลือกเข้าสมการ และมีค่า partial F มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1.0000 (F_{en} = 322.955, F_{re} = 105.05) และมีสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มการปรับตัวได้เป็นอันดับที่ 3 (d = .07190) มีค่าน้ำหนักที่ตัวแปรให้สมการร้อยละ 4.67 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนัตต์ (Nutt. 1972 : 650 - A) ที่พบว่าเพศมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อปัญหาการปรับตัวของนักเรียน

ตัวแปรด้านศาสนา เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวเป็นอันดับที่ 4 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มการปรับตัวได้ (d = .6670) และมีค่า partial F มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1.0000 (F_{en} = 243.066, F_{re} = 2.55) และมีค่าน้ำหนักที่ตัวแปรให้สมการร้อยละ 4.33

ตัวแปรด้านสถานที่ตั้งของโรงเรียน เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวเป็นอันดับที่ 5 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มการปรับตัวได้ (d = .05087) และมีค่า partial F มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1.0000 (F_{en} = 194.861, F_{re} = 1.67) และมีค่าน้ำหนักที่ตัวแปรให้สมการร้อยละ 3.30

ตัวแปรด้านภูมิหลังของครอบครัวเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวน้อยที่สุดโดยมีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มการปรับตัวได้ (d = .04085) และมีค่า partial F มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1.0000 (F_{en} = 162.563, F_{re} = 1.04) และมีค่าน้ำหนักที่ตัวแปรให้ สมการร้อยละ 2.65 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฮิเชนเบอร์เกอร์ (Eichengberger. 1990 : 792) ที่พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของบิดามารดาและระดับความขัดแย้งในครอบครัว

ตัวแปรที่ไม่สามารถส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน คือ ตัวแปรด้านระดับชั้นและประเภทของโรงเรียนเพราะตัวแปรทั้งสองมีค่า partial F ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ไว้ 1.0000 (F_{en} = .12093, .60780 ตามลำดับ)

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาหาแนวทางเพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการปรับตัวได้ดี อันจะส่งผลให้นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ทั้งนี้ เพราะจากการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยมี 6 ตัวแปรดังนี้ อัตมโนทัศน์ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพศ ศาสนา สถานที่ตั้งของโรงเรียน ภูมิหลังของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวแปรด้านอัตมโนทัศน์ ซึ่งมีผลต่อนักเรียนที่สุด จึงควรหาแนวทางให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจในตนเองทั้งด้านร่างกายและความสามารถต่าง ๆ เพื่อทำให้นักเรียนปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

1.2 ครูแนะแนว ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนควรนำผลจากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด มีการติดตามนักเรียนที่ประสบปัญหาการปรับตัวอย่างจริงจัง นอกนั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ใช้เหตุผลในการอบรม สั่งสอน ในการปกครองและแก้ปัญหาต่างๆ เพราะนักเรียนในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการเหตุผล

1.3 สำหรับพ่อแม่และผู้ปกครอง ควรให้ความรักความอบอุ่น และความยุติธรรมแก่เด็กทุกคน เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น เป็นตัวของตัวเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นเป็นที่ปรึกษาแก่เด็กเมื่อมีปัญหา ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาค้นคว้าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียน ในภูมิภาคต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของสภาพแวดล้อมในด้านวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ที่อาจส่งผลต่อการปรับตัว

2.2 ควรมีการศึกษาหาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนในประเภทอื่น เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือนักเรียนที่อยู่ประจำ เป็นต้น

2.3 ควรทำการศึกษาในรูปการทดลอง เช่น กิจกรรมกลุ่มหรือกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการปรับตัวของนักเรียน ซึ่งอาจช่วยลดปัญหาทางสังคมในเด็กและเยาวชนได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. สุขภาพจิตในโรงเรียน กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

กันยา สุวรรณแสง. การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2533.

กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

จรรจา สุวรรณฑัต. ประมวลบทความวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ. 2525-2535. กรุงทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว ประสานมิตร, 2535.

จิตรียา ไชยศรีพรหม. ลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 - ม. 6) ในกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

จิระ จึงเจริญศิลป์. ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศในแหล่งเสื่อมโทรม คลองเตย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,2525. อัดสำเนา.

ชิรวัฒน์ นิจเนตร. สภาพเชิงจิตและสังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

ถนอมศรี อินทนนท์. การศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่นที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา

ธีระ มูลธิยะ. ผลการให้คำปรึกษาแบบโรเจอร์สที่มีต่อการพัฒนาอัตมโนมติด้านการปรับตัวทางอารมณ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

นิภา นิธยายน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อชีวิตและการศึกษา . กรุงเทพฯ สารศึกษาการพิมพ์, 2520.

_____ . การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต . พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.

นิภา พงศ์วิรัตน์. การศึกษาปัญหาทางสังคมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคกลาง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

นิ่มนวล อันทะชัย. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพ กับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิง โรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา จังหวัดอุดรธานี ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

นิลวรรณ ศิริอังกุล. สุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ปราชญาลปัน กัณหเนตร. ความสัมพันธ์ระหว่างการตอบสนองระหว่างบุคคลความเกรงใจ และการปรับตัว. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา,2515. อัดสำเนา.

เปรมสุรีย์ เชื่อมทอง. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ กับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

ผกาพันธ์ ชนะภัย. การศึกษาเจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงในโรงเรียนสหศึกษากับ นักเรียนหญิงในโรงเรียนสตรี ในกรุงเทพมหานคร ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์, 2530.

. แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2535 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ กรุงเทพฯ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535.

พวงสร้อย วรกุล. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น กรุงเทพมหานครและสงขลา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

พาสนา ผโลศิลป์. การสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535. อัดสำเนา.

ไพจิตร ฝักเจริญผล. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ การปรับตัว และสติปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.

พูนผล สุวรรณพัฒน์. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของเด็กนักเรียนในเมืองหลวงและเด็กนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512. อัดสำเนา.

ภุชงค์ เลาหศิริวงศ์. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

มนูญ ตนะวัฒนา. จิตวิทยาพัฒนาชีวิต. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2526.

มัญชรี บุนนาค. การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตของบิดามารดากับบุคลิกภาพของเด็กในพระนครและต่างจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. อัดสำเนา.

ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ภาคจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2536.

โยธิน ศันธยุทธ. จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2533.

รัตนา ยัญทิพย์. ความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. เทศนิคการวิจัยทางการศึกษา. ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

วันเพ็ญ บุญประกอบ. ปัญหาสุขภาพจิตของเด็ก. กรุงเทพฯ : แปลนพับบิชชิ่ง, 2532.

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุนีย์ ธีรดากร. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2522.

วิกรม กมลสุโกศล. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวลและค่านิยมของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 ที่นับถือศาสนาพุทธ และอิสลาม ในจังหวัดนราธิวาส. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

วิมล สุวรรณมณี. การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มและนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไป. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

วิมล โรจน์วีระ. การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมและการปรับตัวระหว่างเด็กชั้นประถมปีที่ 4 ปีที่ 7 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2513. อัดสำเนา.

วิลาส บุญทองขาว. บรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของนักเรียน ครู และผู้บริหาร เขตการศึกษา 4. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

ศรีธรรม ธนะภูมิ. พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทย์ศาสตร์ ร.พ.รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

ศันสนีย์ ธีรเธียรประภา. การศึกษาเกณฑ์ปกติของลักษณะบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นไทยในโรงเรียนสาธิตฯ ในจังหวัดพระนคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. อัดสำเนา.

ศิรางค์ ทับสายทอง. สุขวิทยาจิต. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ศุภลักษณ์ พฤทธิพงศ์สิทธิ์. สุขภาพจิตและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534. อัดสำเนา.

สมคิด บุญเรือง. การศึกษาระหว่างความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2515. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

สิริวรรณ คำแช่ม. การศึกษาเปรียบเทียบในการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ที่จบจากโรงเรียนสตรี และนักเรียนหญิงชั้นปีที่ 1 ที่จบจากโรงเรียนสหศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน. สารนิพนธ์ ปริญญาตรี กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

เสาวรัตน์ จุลรัตน์. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

สุชาติ โสมประยูร. "การปรับตัวเพื่อสุขภาพจิต" สุขศึกษา-พลศึกษา สันทนาการ. 10(2) : 44 - 45 ; กันยายน 2527.

สุรางค์ จันทน์เอม. สุขวิทยาจิต. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2527.

อภิสิทธิ์ วงษา. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบ การปรับตัว และลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้น ป. 7 และม.ศ. 3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2517. อัดสำเนา.

อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.

อัมพร โอตระกูล. "ศึกษาสุขภาพจิตผู้รับบริการศูนย์สุขภาพจิต," วารสารจิตวิทยาคลีนิค9 : 144 - 155 สิงหาคม 2525.

อุรัญญา รุกขมธุร์. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอกชนในเครือคาทอลิก และสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

อุษา ศรีจินดารัตน์. พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอีโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงาน และการรับรู้คุณค่าของศาสนาในวัยรุ่นไทยภาคใต้. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

เอื้ออารี พงศ์อิศรานันท์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 เพชรบูรณ์ : หน่วยเอกสาร ตำราวิทยาลัยครูเพชรบูรณ์, 2529.

อำไพ ศิริพัฒน์. "ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง," ใน วารสารครุศาสตร์ . หน้า 99 - 101. ม.ป.ท., 2513.

Bush, R.N. "A Study of Student - Teacher Relationship," Journal of Educational Research. 35 : 645 - 656, 1942.

Colemen, James C. Abnomal Psychology and Modern Life. New York : Bombay, 1981.

Conger, J.J. Adolescence and Youth : Psychological Development in A Changing World. New York : Harper and Raw, 1973.

Coopersmith, S. "A Method for Determining Types of Self - Esteem," Educational Psychology. 50 : 87 - 92 ; 1959.

Diectche, James Howard. "The Performance of Delinquent and Non - Delinquent Boys on Thennessee Department of Mental Health Self- concept Scale," in Dissertation Abstract. 20(4) : 2540 ; October, 1959.

Eichenberger, Susan Abrams. "The Contribution of Systemic family Functioning Variables to The Adjustment Level of Children of divorce as Reported by Custodial Parents," Dissertation Abstracts International. 51(3A) : 792 ; September, 1990.

Ferguson, George A. Statistiscal Analysis in Psychology and Education. 3rd ed. New York : McGraw - Hill, 1971.

Gill, L.J. "Some Non - Intellectual Correlated of Academic Achievement among MaxicanSecondary School Student," Journal of Education Psychology. 53 : 144-149, March, 1962.

Gronlund, Norman Edward. Sociometry in Classroom. New York, Harper, 1959.

Hamacheck, Don E. and Mori Takako. "Need Structure Personal Adjustment and Acadamic Self Concept and Beginning Education Student," Journal of Educational Research . 58 : 158-162 ; December, 1964.

Hamed, Zahran A.S. "The Self Concept in the Psychological Guidance of Adolescents," The British Journal of Education Psychology. 37 : 225 - 239 ; June 1967.

Harris, Samuel D. "A study of Relationship between the Sixth Grade Students Beliefs about Junior High School, His Concept of Self and other, and His Socionomic Status," in Dissertation Abstraction. 22(5) : 1085 - 1086 ; october, 1961.

Hetherington, mavis E. and Kathleen A. Camara. "Families in Transition : The Process of Dissolution and Reconstitution. : In Review of Child Development Research . (Vol.7). The Family, pp. 398 - 439. Edited by Ross D. Parke. Chicago : University of Chicago Press, 1984.

Hurlock, Elizabeth B. Child Development. 6th ed. New York: McGraw - Hill Book Company, 1978.

Johnson, E.L. "The Vulnerable Child : Conditions of Growing up and Mental Health," Psychological Abstracts . 8 : 2173, August, 1985.

Kakkar, S.S. "Adjustment and Self - Acceptance," The Psychological Abstract. 42 : 706, May ; 1968.

Kaplan, Louis. Mental Health and Human Relations in Education . New York : Harper and Brothers Publishers, 1959.

Lindquist E. F. Design and Analysis of Experiment in Psychology and Education. Boston : Houghton Mifflin Company, 1956.

Longfellow, Cythia. "Divorce in context : Its impact on Children." In Divorce and Separation : Context, Causes, and Consequences. pp. 287 - 306. Edited by Ross D. Parke. Chicago : University of Chicago Press, 1984.

Moran, Patricia Blanche. "Factors Related to Variability in Delinquency Behaviors, Academic Performance, and Emotional Adjustment Among Early Adolescents in Divorce and Intact Families," Dissertation Abstracts Internation. 50(11B) : 5347 ; May, 1990.

Mul Holland, Debra Japzon. "Resilient and Vulnerable children of Divorce," Dissertation Abstract International. 51(1) : 439-B ; July, 1990.

Oberteuffer, Delbert. School Mental Education. New York : Harper and Brother, 1954.

Okla, Katherine Keefer. "Gender Roles and Adjustment in Children of Divorce" Dissertation Abstracts International. 51(7B) : 3577 ; January, 1991.

Pansky, Jonathan Hugh. "Gender Role and Adjustment in Children of Divorce," Dissertion Abstracts International. 51(6) : 3143-B ; December, 1990.

Phelps, Neal Robert. "Teacher and Student Perception of Problems of Adolescents in Rural Kamsas School District," Dissertion Abstracts. 33 : 3303 - A, January, 1973.

Porteous, M.A. "Development Aspects of Adolescent Problem Disclose in England and Ireland." Journal of Child Psychology and Psychiatry. 26(3), 1985.

Rathus, Spencer A. Adjustment and Growth : the challenges of life. 5th ed. Fort Worth : Harcaurt Brace Jovanovich College, 1991.

Roger, C. R. "The Organization Mental of Personality," American Psychologists. 2 : 358 ; December, 1974.

Ross Mooney L. "Mooney Problem Check List." New York : The Psychological Coorperation, 1950.

Sanderson, Herbert. Basic concept in vocational guidance. New York, McGraw - Hill Book Company, 1954.

Schnell, Marry Mullany. "The Effects of Divorce on the Adjustment of Mildly Mentally Handicapped Children." Dissertation Abstracts International. 51(12B) : 6118 ; June, 1991.

Shertzer, Bruce and Herman J. Perters. Guidance ; techniques for individual appraisal and development. New York, Macmillan, 1965.

Stolberg, A.L. and Bush, J.P. "A path analysis of factors predicting children's divorce adjustment." Children Psychology. 14 : 49-54; 1985.

Thompson, Babara. "Self - Concepts Among Secondary School Pupils." Education Research. 17 : 41- 47 ; November, 1974.

Winer, B.J. Statiscal Principle in Experimental Design. New York : McGraw - Hall, 1971.

Worchel, Stephen. Adjustment ; Pathment to Personal Growth. 2nd ed. New Jersey, Prewtice-Hall, Inc. 1989.

Yamane, Taro. Statistics ; An Introductory Analysis. N.Y. Harper and Row, 1967.

ภาคผนวก

<u>แบบสอบถาม</u>

1. แบบสอบถามการปรับตัว

   ตอนที่ 1 แบบสอบเกี่ยวกับรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

   ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปรับตัว

2. แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

3. แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของนักเรียน นักเรียน มีความรู้สึกหรือความเห็นอย่างไรขึ้นอยู่กับตัวนักเรียนเอง คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อใดถูกหรือผิดและไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อนักเรียนแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามไม่ต้องลงชื่อของนักเรียนคำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จึงขอความกรุณาให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด <u>โปรดตอบให้ครบทุกข้อด้วย</u> ขอขอบคุณที่ร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

1. แบบสอบถามการปรับตัว

ตอนที่ 1 รายละเอียดข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง

1. โรงเรียน..... จังหวัด.....

2. เพศ
   ( ) ชาย
   ( ) หญิง

3. ศาสนา
   ( ) พุทธ
   ( ) คริสต์
   ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น
   ( ) ม.1
   ( ) ม.2
   ( ) ม.3

5. สภาพครอบครัว
   ( ) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
   ( ) บิดามารดาหย่าร้างกัน
   ( ) บิดาหรือมารดาแยกกันอยู่
   ( ) บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
   ( ) บิดาและมารดาถึงแก่กรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปรับตัว

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับนักเรียนมากที่สุด เพียง 1 ช่องเท่านั้น

มากที่สุด หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
มาก หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมาก
ปานกลาง หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง
น้อย หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้าออกกำลังกายอย่างเพียงพอ	.....	.....	.....	.....	.....
2. ข้าพเจ้านอนหลับและพักผ่อนเพียงพอ	.....	.....	.....	.....	.....
3. ข้าพเจ้าพอใจกับหน้าตาของตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....
4. ข้าพเจ้ากลัวจะต้องทำการผ่าตัด	.....	.....	.....	.....	.....
5. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าหูของข้าพเจ้าได้ยินไม่ค่อยชัดเจน	.....	.....	.....	.....	.....
6. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าสายตาของข้าพเจ้ามองเห็นได้ดี	.....	.....	.....	.....	.....
7. ข้าพเจ้ารู้สึกเหน็ดเหนื่อยง่าย	.....	.....	.....	.....	.....
8. ข้าพเจ้ามีอาการปวดศรีษะ	.....	.....	.....	.....	.....
9. ข้าพเจ้าเป็นโรคโพรงจมูกอักเสบ (ไซนัส)	.....	.....	.....	.....	.....
10. ข้าพเจ้าเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว	.....	.....	.....	.....	.....
11. ข้าพเจ้าสะกดคำและทำไวยกรณ์วิชาภาษาอังกฤษได้ไม่ดี	.....	.....	.....	.....	.....
12. ข้าพเจ้ามีเวลาเพียงพอในการศึกษาเล่าเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
13. ข้าพเจ้ามีสมาธิในการเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
14. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตำราเรียนเข้าใจยาก	.....	.....	.....	.....	.....
15. ข้าพเจ้ามีความสามารถจำสิ่งที่ครูสอนได้ดี	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16. ข้าพเจ้ากลัวการออกไปพูดหน้าชั้น	.....	.....	.....	.....	.....
17. ข้าพเจ้ามีโอกาสได้พูดเมื่ออยู่ในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
18. ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่ในห้องเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
19. ข้าพเจ้าไม่สนใจในวิชาที่เรียน	.....	.....	.....	.....	.....
20. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษา	.....	.....	.....	.....	.....
21. ข้าพเจ้ากังวลว่าคนในครอบครัวไม่ชอบข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
22. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าพ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
23. พ่อแม่ของข้าพเจ้าเป็นคนทันสมัย	.....	.....	.....	.....	.....
24. ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นสุขที่พ่อแม่เข้าใจในตัวข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
25. พ่อแม่รักลูกเท่ากันทุกคน	.....	.....	.....	.....	.....
26. ในบ้านของข้าพเจ้ามีการทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เสมอ ๆ	.....	.....	.....	.....	.....
27. ข้าพเจ้าเข้ากับพี่น้องได้	.....	.....	.....	.....	.....
28. ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นสอดคล้องกับพ่อแม่	.....	.....	.....	.....	.....
29. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อพูดถึงพ่อแม่	.....	.....	.....	.....	.....
30. ข้าพเจ้าอยากหนีออกจากบ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
31. ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินในสิ่งที่เป็นประโยชน์	.....	.....	.....	.....	.....
32. ครอบครัวของข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเงิน	.....	.....	.....	.....	.....
33. ข้าพเจ้ารู้ว่าจะเลือกเรียนอะไรในชั้นต่อไป	.....	.....	.....	.....	.....
34. ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย	.....	.....	.....	.....	.....
35. ข้าพเจ้ากังวลว่าจะเลือกอาชีพไม่เหมาะสมกับตน	.....	.....	.....	.....	.....
36. ข้าพเจ้าต้องการหางานทำระหว่างปิดเทอม	.....	.....	.....	.....	.....
37. ข้าพเจ้าคิดว่าจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพ	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
38. ข้าพเจ้ามั่นใจว่าวางแผนในอนาคตไว้ดี	.....	.....	.....	.....	.....
39. ข้าพเจ้ารู้ว่าตัวเองต้องการอะไรอย่างแท้จริง	.....	.....	.....	.....	.....
40. ข้าพเจ้ากังวลว่าตนเองจะไม่ได้แต่งงาน	.....	.....	.....	.....	.....
41. ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้เล่นกับเพื่อนที่รักและสนิทกัน	.....	.....	.....	.....	.....
42. เพื่อน ๆ สนใจข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
43. ข้าพเจ้ามีเวลาเล่นสนุกน้อยเกินไป	.....	.....	.....	.....	.....
44. ข้าพเจ้ามีโอกาสทำในสิ่งที่ต้องการ	.....	.....	.....	.....	.....
45. ข้าพเจ้ามีสถานที่ไว้ต้อนรับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
46. ข้าพเจ้ามั่นใจในมารยาทที่แสดงกับเพื่อน ๆ	.....	.....	.....	.....	.....
47. ข้าพเจ้ากังวลใจเมื่อมีความรัก	.....	.....	.....	.....	.....
48. ข้าพเจ้าคบได้กับทุกคน	.....	.....	.....	.....	.....
49. ข้าพเจ้าคิดถึงเพศตรงข้ามมากเกินไป	.....	.....	.....	.....	.....
50. ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....
51. เพื่อน ๆ ให้ความสำคัญกับข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
52. ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน	.....	.....	.....	.....	.....
53. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีคนเข้าใจข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
54. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกขัดแย้งกับเพื่อน ๆ	.....	.....	.....	.....	.....
55. ข้าพเจ้าเป็นคนดื้อรั้น	.....	.....	.....	.....	.....
56. ข้าพเจ้ามักทำให้คนอื่นสบายใจ	.....	.....	.....	.....	.....
57. ข้าพเจ้ามีคนให้คำปรึกษาเมื่อมีเรื่องลำบากใจ	.....	.....	.....	.....	.....
58. ข้าพเจ้าตื่นเต้นง่าย	.....	.....	.....	.....	.....
59. ข้าพเจ้ากลัวจะทำผิดพลาด	.....	.....	.....	.....	.....
60. ข้าพเจ้าเป็นคนซื่อสัตย์	.....	.....	.....	.....	.....
61. ข้าพเจ้าควบคุมตนเองไม่ได้	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
62. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานเหมือนคนอื่น ๆ	.....	.....	.....	.....	.....
63. ข้าพเจ้าขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....
64. ข้าพเจ้าเป็นคนรอบคอบ	.....	.....	.....	.....	.....
65. ข้าพเจ้ามักใจลอยบ่อย ๆ	.....	.....	.....	.....	.....
66. ข้าพเจ้ามีความจำดี	.....	.....	.....	.....	.....
67. ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้	.....	.....	.....	.....	.....

2. แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แล้วพิจารณาข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเพียง 1 ช่อง

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งก็ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน บางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ครูสอนเร็ว	.....	.....	.....	.....	.....
2. ครูบางคนเจ้าระเบียบ	.....	.....	.....	.....	.....
3. ครูสอนเข้าใจดี	.....	.....	.....	.....	.....
4. ครูสอนตรงกับเรื่องที่เรียน	.....	.....	.....	.....	.....
5. ครูให้จดงานมากเกินไป	.....	.....	.....	.....	.....
6. ครูมุ่งแต่สอนโดยไม่ซักถามนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
7. ก่อนสอบครูทบทวนบทเรียนให้	.....	.....	.....	.....	.....
8. เวลาสอนครูพูดเสียงดัง	.....	.....	.....	.....	.....
9. ครูให้การบ้านมากเกินไป	.....	.....	.....	.....	.....
10. ครูอธิบายงานชัดเจน	.....	.....	.....	.....	.....
11. ครูอธิบายการบ้านไม่ชัดเจน	.....	.....	.....	.....	.....
12. ครูตรวจการบ้านทุกครั้ง	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
13. เพื่อน ๆ ชอบคุยกันขณะที่ครูกำลังสอน	.....	.....	.....	.....	.....
14. ครูปล่อยให้นักเรียนอยู่กันเองเป็นประจำ	.....	.....	.....	.....	.....
15. ครูสนใจนักเรียนทุกคน	.....	.....	.....	.....	.....
16. อากาศในห้องเรียนร้อนอบอ้าว	.....	.....	.....	.....	.....
17. ห้องเรียนไม่เป็นระเบียบ	.....	.....	.....	.....	.....
18. ครูเป็นกันเองกับนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
19. กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนน่าสนใจ	.....	.....	.....	.....	.....
20. โรงเรียนเข้าเร็วเกินไป	.....	.....	.....	.....	.....
21. ฝ่ายปกครองจับผิดนักเรียนมากเกินไป	.....	.....	.....	.....	.....
22. การลงโทษนักเรียนมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน	.....	.....	.....	.....	.....
23. การลงโทษของครูรุนแรงเกินไป	.....	.....	.....	.....	.....
24. ระเบียบวินัยของโรงเรียนเข้มงวดดี	.....	.....	.....	.....	.....
25. โรงเรียนมีห้องทดลองวิทยาศาสตร์	.....	.....	.....	.....	.....
26. โรงเรียนมีห้องให้คำปรึกษาแก่นักเรียน					
27. บริเวณโรงเรียนกว้างขวาง	.....	.....	.....	.....	.....
28. บริเวณที่ใช้นั่งพักผ่อนหย่อนใจไม่เพียงพอ	.....	.....	.....	.....	.....
29. ห้องน้ำมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
30. โรงอาหารไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
31. อาคารเรียนเก่าเกินไป	.....	.....	.....	.....	.....
32. บริเวณโรงเรียนไม่สะอาด	.....	.....	.....	.....	.....
33. โรงเรียนมีสนามเล่นเพียงพอ	.....	.....	.....	.....	.....
34. นักเรียนส่วนมากเป็นคนเสียสละ	.....	.....	.....	.....	.....
35. เงินและของใช้ของนักเรียนมักหาย	.....	.....	.....	.....	.....
บ่อย ๆ	.....	.....	.....	.....	.....
36. นักเรียนมีการทุจริตเวลาสอบ					
37. โรงเรียนไม่มีกิจกรรมส่งเสริม	.....	.....	.....	.....	.....
จริยธรรม	.....	.....	.....	.....	.....
38. โรงเรียนไม่มีชั่วโมงอบรมจริยธรรม	.....	.....	.....	.....	.....

3. แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียง 1 ช่องเท่านั้น

มากที่สุด หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
มาก หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมาก
ปานกลาง หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนพอสมควร
น้อย หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด หมายถึง ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้าแต่งกายได้เหมาะสมกับรูปร่าง	.....	.....	.....	.....	.....
2. ข้าพเจ้ามีบุคลิกลักษณะดี	.....	.....	.....	.....	.....
3. ข้าพเจ้ามีรูปร่างหน้าตาดี	.....	.....	.....	.....	.....
4. ข้าพเจ้ายืน เดิน นั่ง ไม่สง่าเท่าที่ควร	.....	.....	.....	.....	.....
5. ข้าพเจ้าเป็นคนเชื่องช้า	.....	.....	.....	.....	.....
6. ข้าพเจ้าแต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	.....	.....	.....	.....	.....
7. ข้าพเจ้าเป็นคนเรียนเก่ง	.....	.....	.....	.....	.....
8. ข้าพเจ้าเป็นคนฉลาด	.....	.....	.....	.....	.....
9. ข้าพเจ้าเป็นคนลืมง่าย	.....	.....	.....	.....	.....
10. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจว่าจะทำคะแนนสอบได้ดี	.....	.....	.....	.....	.....
11. ข้าพเจ้าเข้าใจบทเรียนที่ยากได้รวดเร็ว	.....	.....	.....	.....	.....
12. ข้าพเจ้ารู้สึกประหม่า เมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
13. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไม่มีเพื่อนรัก	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14. ข้าพเจ้าเป็นคนที่เพื่อน ๆ ไว้วางใจ	.....	.....	.....	.....	.....
15. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไม่มีลักษณะการเป็นผู้นำ	.....	.....	.....	.....	.....
16. ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่ตนเองมีความรับผิดชอบ	.....	.....	.....	.....	.....
17. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่มีค่า	.....	.....	.....	.....	.....
18. เพื่อน ๆ ส่วนมากนิยมชมชอบความสามารถของข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
19. เพื่อน ๆ ชอบให้ข้าพเจ้าเข้ากลุ่มด้วย	.....	.....	.....	.....	.....
20. ข้าพเจ้าร่วมมือกับทุกคนในการทำงาน	.....	.....	.....	.....	.....
21. ข้าพเจ้าไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ได้	.....	.....	.....	.....	.....
22. เพื่อน ๆ มักไม่ยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า	.....	.....	.....	.....	.....
23. ข้าพเจ้าเป็นที่รู้จักดีของเพื่อนฝูง	.....	.....	.....	.....	.....
24. ข้าพเจ้าไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....

ตาราง 20 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามการปรับตัว

ข้อที่	X_H	S_H^2	X_L	S_L^2	t
1	3.54	.93	2.92	.85	3.99
2	3.89	.80	2.98	.92	5.99
3	4.03	.85	3.38	.99	3.97
4	2.72	1.42	2.15	1.39	2.33
5	4.34	1.03	3.93	1.02	2.88
6	4.25	1.27	3.26	1.35	4.58
7	3.68	.89	2.83	1.16	4.67
8	3.93	.95	3.21	1.26	3.68
9	4.78	.64	4.10	1.36	3.65
10	3.60	.69	3.03	.79	4.41
11	3.06	1.06	2.63	1.14	2.29
12	4.01	1.00	3.56	1.11	2.41
13	3.37	.76	2.95	.75	3.20
14	3.03	.97	2.53	.86	3.05
15	3.21	.62	2.86	.70	3.02
16	3.42	1.77	2.90	1.20	2.48
17	3.74	1.05	3.15	1.00	3.27
18	3.36	1.10	2.95	1.03	2.15
19	4.18	.89	3.69	.80	3.29
20	4.24	.76	3.53	.92	4.76
21	4.63	.75	3.60	1.34	5.43
22	4.48	.86	3.60	1.29	4.59
23	3.37	.79	2.63	1.05	4.57
24	4.50	.84	3.69	1.36	4.06
25	4.72	.83	4.13	1.15	3.34
26	4.33	.82	3.55	1.21	4.29
27	4.36	1.14	3.52	1.41	3.73

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	X_H	S_H^2	X_L	S_L^2	t
28	3.69	.84	2.90	1.01	4.85
29	4.40	4.07	3.58	1.18	4.29
30	4.89	.46	4.33	1.09	3.77
31	3.87	.86	3.13	.84	4.94
32	4.21	.92	3.24	1.09	5.48
33	3.96	.99	3.35	1.21	3.17
34	2.78	1.03	2.29	1.08	2.68
35	3.01	1.14	2.43	1.11	2.96
36	3.18	1.18	2.64	1.16	2.61
37	3.42	1.00	2.92	1.12	2.69
38	3.54	.88	2.87	.91	4.27
39	3.95	1.10	3.16	1.35	3.64
40	4.27	.90	3.69	1.35	2.88
41	4.81	.42	4.29	1.01	3.87
42	3.59	.65	3.12	.71	3.89
43	3.25	1.01	2.86	.99	2.25
44	3.78	.73	2.89	.95	6.02
45	2.98	.77	2.66	.81	2.33
46	3.66	.96	3.09	.93	3.47
47	3.18	1.26	2.63	1.28	2.48
48	4.28	.89	3.75	1.06	3.12
49	4.06	1.05	3.41	1.26	3.18
50	3.89	.96	3.10	1.01	4.54
51	3.57	.78	3.12	.69	3.49
52	4.21	.71	3.63	.87	4.16
53	4.04	.79	3.18	1.18	4.88
54	3.30	1.13	2.93	.91	2.02

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	X_H	S_H^2	X_L	S_L^2	t
55	3.03	.94	2.67	.90	2.19
56	3.62	.83	3.15	.92	3.04
57	3.68	1.15	3.16	1.30	2.38
58	2.96	1.03	2.43	1.08	2.90
59	2.40	1.05	1.95	.87	2.70
60	3.66	.82	3.16	.85	3.37
61	4.00	1.06	3.15	1.64	4.54
62	4.46	.80	3.69	1.15	4.45
63	3.56	1.08	2.95	.99	3.35
64	3.27	.62	2.67	.70	5.11
65	3.65	1.04	2.73	1.06	4.95
66	3.24	.58	2.86	.76	3.19
67	3.92	.86	3.36	.92	3.54

ตาราง 21 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ข้อที่	X_H	S_H^2	X_L	S_L^2	t
1	2.94	.93	2.55	.92	2.40
2	1.84	.69	1.61	.58	2.02
3	3.92	.72	3.49	.78	3.32
4	4.11	.80	3.71	.77	2.92
5	2.80	1.11	2.34	1.03	2.46
6	4.20	.82	3.34	1.06	5.11
7	4.55	.55	3.84	1.05	4.84
8	3.85	1.04	3.28	1.07	3.37
9	3.00	1.10	2.58	1.18	2.07
10	3.97	.86	3.07	1.02	5.40
11	3.71	.88	2.87	.90	5.40
12	3.90	.98	3.20	1.00	4.03
13	2.20	1.22	1.73	.95	2.48
14	4.24	.69	3.52	1.04	4.63
15	4.24	.78	3.12	1.22	6.17
16	3.90	.96	2.95	1.21	4.96
17	3.45	1.24	2.50	1.03	4.85
18	3.95	.80	3.46	1.29	3.08
19	4.07	.66	3.30	.97	5.25
20	2.57	1.36	1.98	1.15	2.68
21	2.90	1.40	1.98	1.15	4.12
22	4.14	.88	3.68	1.14	2.57
23	3.17	1.15	2.41	1.15	3.78
24	4.11	.91	3.63	1.11	2.70
25	4.77	.54	4.26	.86	3.95
26	4.40	1.06	3.98	1.14	2.16
27	4.42	.94	3.84	1.06	3.35

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	X_H	S_H^2	X_L	S_L^2	t
28	3.32	1.20	2.50	1.24	3.86
29	3.45	1.11	2.61	1.22	4.12
30	3.00	1.23	2.28	1.11	3.50
31	4.07	1.08	3.19	1.10	4.64
32	4.02	1.11	3.23	1.08	4.13
33	3.20	1.25	2.38	1.17	3.89
34	3.34	.98	2.66	.88	4.54
35	3.28	1.11	2.63	1.12	3.34
36	3.54	1.03	2.90	1.08	3.46
37	3.71	1.29	3.17	1.10	2.59
38	3.88	1.30	3.11	1.36	3.33

ตาราง 22 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ข้อที่	X_H	S_H^2	X_L	S_L^2	t
1	3.84	.86	3.41	.80	2.94
2	3.62	.85	2.98	.64	4.87
3	3.28	.89	2.83	.67	3.37
4	3.33	.98	2.64	.71	4.65
5	4.24	.88	3.30	1.06	5.56
6	3.71	1.13	3.29	.84	2.42
7	3.01	.65	2.47	.73	4.48
8	3.20	.71	2.72	.76	3.75
9	3.39	1.06	2.73	.95	3.75
10	2.89	1.07	2.41	1.18	2.47
11	2.97	.66	2.63	.69	2.89
12	2.98	1.00	2.60	.88	2.36
13	4.30	.81	3.40	.99	5.74
14	3.60	.77	3.06	.68	4.36
15	3.47	.97	2.90	.76	3.77
16	3.92	.91	3.52	.92	2.55
17	4.50	.81	3.49	1.01	6.35
18	3.40	.79	2.75	.66	5.18
19	3.82	.87	3.12	.87	4.65
20	3.84	1.03	3.29	.84	3.37
21	4.23	.97	3.30	1.15	4.99
22	3.79	.99	3.10	.88	4.24
23	4.08	.90	3.44	.86	4.19
24	3.95	.99	3.26	.92	4.20

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวสมศรี บุญอรุณรักษา

เกิดวันที่ 20 มกราคม 2506

สถานที่เกิด 42/2 หมู่ 2 ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 94 ถนนสุนทรโกษา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 249-0054, 249-6643, 671-1543

สถานที่ทำงาน โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ ถนนสุนทรโกษา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 249-9197, 249-2602, 249-2888, 671-1542

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2524 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ บางรัก กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2524 การศึกษาบัณฑิต (วิชาเอกสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2539 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร